…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

…КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 268 (1868)
НОЯБРИИН 12
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

…ПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар гарадаг үлүү гаргашануудые усадхаха тухай

…родуудые, тосхонуудые ба промышленна предприятинуудые шэнээр бариха ба һэльбэн заһабарилгын талаар манай орон дотор айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. …өө ажахын барилга, илангаяа …ба боро газарнуудые ашаглажа …ан районуудта, ехэ хэмжээтэйгээр ябуулагдана. Химда сэнтэйгээр зохидоор тааруулагдажа баригдаһан гэр байранууд ба ниитын байшангууд яһала олоор бодхоогдо-…

…Эбсаргагдамал түхеэрэлтэнүүд, …льнууд ба һайн шанартай барилгын материалнуудые хэрэглэжэ, индустриальна аргаар барилга эрхилхэ, барилга дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ ябадал һүүлэй жэлнүүдэй турша дотор үргэнөөр хүгжөөгдэбэ байна. Проектнүүдые зохёохо ба барилгын олохон организацинууд типовой проектнүүдые хэрэглэжэ, барилгаяа түргэнөөр ба химда сэнтэйгээр бүтээдэг байха юм.

Барилгын хэрэгые үндэһөөрнь …жаруулха зорилготойгоор парти правительство һүүлэй үедэ хэдэ …эн хэмжээнүүдые абаһан байна. …өө үеын эрилтэнүүдые хангажа …амаар үнэгүйгөөр аад, һайнаар …байрануудые бариха, мүн тэрэнэн индустриальна түхеэрэлгэнүүд болон ажалай шэнэ арга дүршэлнүүдые барилга дээрэ нэбтэрүүлхэ гэһэн өөрынгөө зорилгонуудые зүбөөр ойлгодог мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба архитекторнүүд олоор бэлэдхэгдэбэ.

Гэрбээ проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар ехэ ехэ дутагдалнууд ба алдуунуудай гаргагдадаггүй байгаа һаа, энэ хэрэгтэ манай …аһан амжалтанууд улам ехэ …а һэн.

Элдэб янзын хэрэгтэ хэрэггүй …олтонуудые хэжэ, газаа талань үзэмжэтэй һайхан болгохо гэһэн хараа бодол олохон архитекторнүүдэй ба проектнэ организацинуудай хүдэлмэридэ үргэнөөр нэбтэрһэн …на гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Эдэ бүгэдэ архитектурно-барилгын хэрэгтэ парти ба правительствын баримталдаг хараа бодолдо огто тааранагүй.

Гансахан газаа талынь гоёолтоор, …хэрэглэлгээр дашуураад, олохон архитекторнүүд хүн зоной ажаһуухада …тай зохид, зосоогоо һайнаар түхеэрэгдэһэн, ашаглагдахадаа гарза багатай ба таарамжатай гэр байрануудые бариха гэжэ оролдоногүй.

Урданай барилгын түхэлөөр хэгдэһэн элдэб хэрэгтэ хэрэггүй башниин …рсэтэй хабсаралтанууд, гоёон шэмэглэхэ гэһэн архагар ехэ бахана …ганууд ба бусадшье архитектурна талаараа аша үрэгүй зүйлнүүд гэр байрануудые ба ниитын байшангуудые барилгада хэтэрхэй ехээр хэрэглэгдэдэг болонхой. Тэрэнэй эсэстэ һүүлэй жэлнүүдэй турша дотор гэр байрын барилгада гүрэнэй хэдэн ехэ мүнгэ зөөри үлүүгээр гаргашалагдаба. Тэдэниие зүбөөр хэрэглээ гээ һаа, олон миллион квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүд …алшадта баригдажа үгтэһэн байха бэлэй.

Жэшээлхэдэ, Москва городой …рькиин нэрэмжэтэ үйлсөөр баригдаһан байрын гэр (архитекторынь …уков), Можайска шоссегээр баригдаһан гэр (архитекторынь Чечулин), Ленинградска шоссегээр баригдаһан гэр (архитекторнүүдынь Готлиб ба …алькевич), мүн тэрэшэлэн бусадые гэрнүүд гансал газаа талаһаань үзэмжэтэй гоё болгохын тула архагар ехэ бахана тулгануудтай, хушалтынь элдэб олон хүбөөнүүд ба тэдэнэе хуушанай түхэлтэй болгоһон …па бүриин үнэтэй сэнтэй зүйлнүүдээр шэмэглэгдэнхэй. Тиихэ зуура …э гэрнүүд соохи байрануудые ба …аагуурхи талмайень таарамжатай зохид болгохын тула шухала анхарал табигдаагүй байгаа.

Чкаловай нэрэмжэтэ үйлсэдэ архитектор Рыбицкиин проектээр баригдаһан гэртэ илангаяа ехэ хэрэгтэ хэрэггүй гаргашанууд хэгдэһэн байна. Энэ гэрые шэмэглэн гоёохын тула элдэб үнэтэй сэнтэй материалнууд гаргашалагдажа, архитектурна …ёо ехэ барилганууд ба элдэб арканууд бодхоогдоһон байха юм. Хаа… доторхи байрануудыень хубаалан түсэблэхэдөө гэртэ орон сасуу байдаг таһалгануудые, коридорнуудые ба бусад зарим таһалгануудые …ан ехэ талмайтайгаар хараалһан байна. Энэ гэрэй нэгэ квадратна метр байрын талмайн үнэ сэн 3400 түхэриг болоно, бодомжотой һайнаар баригдаһан гэрэйхидэ орходоо 2—3 дахип үлүү гараһан байна.

Үндэр ехэ гэрнүүдые бариха ба тэдэнэй проектнүүдые зохёохо талаар айхабтар ехэ үлүү гаргашанууд хэгдэһэн юм. Жэшээлхэдэ, Москва городой Каланчевска талмай дээрэ бодхоогдоһон (архитекторнүүдынь Поляков ба Борецкий) 354 номертой «Ленинградская» гэжэ гостиницын барилгада хэтэрхэй ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан байна. Харин бодомжотой һайнаар проектэлээд байгаа һаа, тэдэ зөөреэрнь 1000 номертой гостиница барижа болохо байгаа. Энэ гостиницын номернуудайнь талмай бүхы талмайнгаа ороймдоол 22 процентые эзэлдэг. Тэрэнэй дотоохиень даншье үлүү ехээр гоёожорхиһон байна (потолоогойнь зурагууд, карнизууд алталагданхай, элдэб үнэтэ модоор хэгдэһэн панельнүүдтэй. алта шарамал решёткэнуудтай болон бусадшье шэмэглэлнүүдтэй). Энэ гостиницын нэгэ номерые ашаглаха гаргашанууд «Москва» гостиницын нэгэ номеройхидо орходоо нэгэ хахад дахин ехэ байна.

Москва городой энээнэй урда тээ байһан главна архитекторнүүд нүхэд Чечулин, Власов гэгшэд проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар тон ехэ гүрэнэй мүнгэ зөөриие үрихэ ябадалтай тэмсэдэггүй байхаһаа гадна, өөһэдынгөө зохёодог проектнүүдтэшье тиимэ үлүү зүйлнүүдые мүн лэ оруулдаг байгаа.

Ленинград, Тбилиси, Киев, Харьков, Минск, Воронеж, Баку, Ростов-на-Дону болон бусадшье городуудай байрын ба ниитын байшангуудай проектнүүдые зохёолгодо, тэдэниие барилгада мүн лэ ехэ үлүү гаргашанууд хэгдэһэн байна.

Архитектор Журавлевой проектээр Ленинград городто И. В. Сталинай нэрэмжэтэ үргэн үйлсөөр баригдажа байгаа ехэ блоктой байрын гэртэ хоёр дабхар үндэртэй томо бахана бодхоохоор хараалагдана. Мүн лэ энэ үйлсээр город орохо багта 7,3 га хэмжүүртэй ехэ талмай түхеэрэгдэхээр бодомжологдоһон байба. Энэнь Москва городой Улаан талмайда орходоо 1,5 дахин ехэ болохо юм. Ленинград городой Стачкануудай үйлсөөр архитектор Каменскиин проектээр һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан гэрнүүд урдаһаань харахада хуушан сагай түхэлтэй, тон хүндэ табсангууд, пилястрануудтай, хушалтынь хүбөөнүүд даншье эреэ маряанаар хэгдэнхэй юм.

Тбилиси городто «Грузуголь» комбинадай захиргаанай байшан (архитекторнүүдынь Чхиквадзе ба Чхендзе) барихада, аяар 3 миллион түхэриг сэнтэй аад, 55 метр үндэртэй хэндээшье хэрэггүй гоёолтын башни бодхоогдобо; энэ байшангай нюур талыень гоёохын тула 8,1 миллион түхэриг гэхэ гү, али бүхы барилгынь үнэ сэнгэй 33 процентнь гаргашалагдаба. Грузинска ССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мүнөө баригдажа байгаа байшангай (архитекторнүүдынь Парцхалаишвили ба Тавдгиридзе) нюур талыень шэмэглэхын тула 3,9 миллион түхэриг гараха болоно, энэнь бүхы барилгынь үнэ сэнгэй 32 процентнь болоно.

Проектэлэн зохёохо үедэ үлүү ехэ гаргашануудай гараһан дээрэһээ Харьков городой хэдэ хэдэн гэрнүүдэй нэгэ квадратна метр байрын талмайн барилгын үнэ сэн 2 мянган түхэригһөө дээшэ болобо, харин зарим ушарнуудта 3 мянган түхэригшье болодог байна. Жэшээлхэдэ, Котельно-радиаторна заводой табан дабхар байрын гэрэй нэгэ квадратна метр талмайн үнэ сэн (архитекторынь Рябченко) 2826 түхэриг, Плехановска үйлсөөр баригдаһан 7 дабхар байрын гэрэй (архитекторнүүдынь Крыкин ба Бондаренко) нэгэ квадратна метрэй үнэ сэн 2811 түхэриг болобо.

Воронеж городой Кольцовой нэрэмжэтэ үйлсөөр бодхоогдожо байгаа станок бүтээлгын ба инструментальна промышленностиин министерствын табан дабхар байрын гэр (архитекторынь Скулачев) 70 гаран метр үндэртэй башнитайгаар баригдажа байна. Тэрэнэйнь үнэ сэн 2 миллион тухай түхэриг болоно. Революциин нэрэмжэтэ үргэн үйлсөөр архитектор Троицкиин проектээр баригдажа байгаа Зүүн-Урдахи түмэр замай управлениин табан дабхар байшан 70 метр үндэртэй 11 дабхар башнитайгаар бодхоогдожо байна. Тэрэнэйнь үнэ сэн 2 миллион тухай түхэриг болоно. Мүн тэрэшэлэн гоёолтын 3 арка ба 3 дабхар үндэртэй бахана табигдахаар хараалагдана.

Баку городто архитектор Усейновэй проектээр баригдаһан байрын гэрнүүд ба олониитын байшангуудта хэдэн ехэ үлүү гоёолтонууд хэгдэнхэй. Архитектор Усейнов мүнөө үеын гэр байрануудые дунда зуунай үеын зүүн зүгэй архитектурын түхэл маягтайгаар проектэлэн зохёодог заншалтай. «Бузовнынефть» трестын, «Азнефть» нэгэдэлэй болон Азербайджанска ССР-эй Наукануудай академиин байрын гэрнүүдэй нюур таладань үлүү ехэ талмай эзэлдэг нэмэлтэ барилганууд, үндэр ехэ башнинууд бодхоогдонхой.

Барилгын талаар болоһон Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ эрид шангаар шүүмжэлэгдэбэшье, зарим нэгэн архитекторнүүд архитектурна талаараа хэндэшье хэрэггүй зүйлнүүдтэй гэр байрын проектнүүдые һүүлэй үе болотор зохёоһоор лэ байба.

Жэшээлхэдэ, Горький городой главна архитектор нүхэр Гречихин 1955 оной июньдэ Октябрьска үйлсөөр баригдаха байрын гэрэй проект сооһоо гоёолтынь башниие абажа хаяха тухай Гол мүрэнэй флодой министерствын дурадхаһаар байтар, тэрэниие заал һаа үлөөхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табиба.

Санаторинуудые, илангаяа урда зүгэй районуудта бариха хэрэгтэ хүн зоной амарха, эмшэлүүлхэ ябадалда таарамжагүй, ордоной түхэлтэй, үлүү ехээр гоёогдоһон барилга үргэнөөр хэгдэдэг болобо. Тиимэ гэр байранууд дан ехэ хэмжээтэйгээр. ашаглахада таарамжагүйгөөр, элдэб олон туһалбариин таһалгануудтай ба хэрэгтэ хэрэггүй гоёолто шэмэглэлнүүдтэйгээр түхеэрэгдэдэг байна. Юундээшье туһа хэхэгүй арканууд, бахана тулганууд ба башнинууд табигдана, искусственна мрамор, үнэ сэн ехэтэй элдэб модонууд, гуулин ба няажа хэдэг гоёолтонууд гэхэ зэргын үнэтэй материалнууд хэрэглэгдэнэ.

Сочи городой, мүн тэрэшэлэн урда зүгэй бусадшье районуудай санаторинуудые барилгын үнэ сэн айхабтар ехэ юм, нэгэ һууриин сэн 200 мянган түхэриг хүрэтэр ошодог байна.

СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерствын Мисхорто баригдаһан санаториин (архитекторынь Ефимович) проект соо гоёон шэмэглэхэ ба байшангыень түхеэрхэ талаар тон ехэ үлүү гаргашанууд хараалагдаһан байна. Барилгынгаа үнэ сэндэ проектын авторай хайша хэрэг харюусалгагүйгөөр -хандаһан дээрэһээ энэ барилгада гэжэ сметын ёһоор баталагдаһанда орходоо 6 миллион түхэригөөр ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаба. СССР-эй Ой модоной министерствын Сочи городто бариһан санаториин проектые мүн лэ энэ автор элдэб ехэ үлүү гаргашануудтайгаар зохёоһон байгаа.

Вокзалнуудай проект зохёохо ба тэдэниие бариха талаар мүн лэ буруу юумэнүүд хэгдэдэг байна. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, ямар нэгэн ордоной шэнжэтэйгээр тэдэниие бүтээхэ гэжэ оролдодог ушар бии. Теэд тиимэ вокзалнуудай хэршье үнэтэйгээр баригдаа һаа, аянда ябаһан хүнүүдэй амарха тэниихэ арга тэндэнь олдодоггүй.

Архитектор Душкинай проектээр баригдаһан вокзалнуудта илангаяа ехэ үлүү гаргашанууд бии байна. Днепропетровск, Симферополь ба Сочи городуудта тэрэнэй проектээр баригдаһан вокзалнуудай хэмжүүрынь мүнөө үедэ хүсэндөө байһан нормонуудта орходоо 180—190 процентээр ехэдхэгдэһэн байна. Харин тэдэнэй барилгынь үнэ сэн хоёр-гурба дахин ехэ болгогдонхой.

Архитектор Душкинай хүтэлбэрилдэг мастерскойн проектээр Краснодар, Армавир, Брянск, Витебск, Смоленск, Бахмач, городуудта ба Всполье станцида баригдаһан вокзалнуудай үнэ сэн ехээр дээшэлүүлэгдэһэн байха юм.

Промышленна предприятинуудые ба хүдөө ажахын элдэб гэр барилгануудые бариха ба тэдэнэй проектнүүдые зохёохо ябадалда үлүү булуу зүйлнүүд мүн лэ олоор гаргагдадаг байна. Жэшээлхэдэ, Электростанциин министерствын Ногинско подстанциин управлениин щидэй байшангай нюур талань мүлигдэмэл гранидаар хоёр метр үндэртэйгөөр хушагдаһан байна. Энэ байшанда ородог хаалта үүдэнииньшье мүн лэ тиимэ гранидаар бүрхөөгөөтэй. Тэрэ багтань гранидаар хэһэн томо бүмбэгэнүүд табигданхай байна. Халаан соогоо энэ байшанда оройдоо хэдыхэн хүнэй ажалладаг байбашье, тэрэнэй вестибюлиинь искусственна мрамораар хушаатай, мүн мраморна гэшхүүрнүүд табигданхай, няажа гоёоһон потолоогтой, ханануудынь дуб модоор ба мрамораар гоёогдонхой энэ гэрынь газаа талаһаа няажа хэһэн пилястрануудтай байха юм. Подстанциие тойруулһан металлическа хашаа барихын тула 300 тонно металл гаргашалагдаба. Промышленна барилгада эгээл иимэ баримтанууд нэгэтэ бэшэ үзэгдэнэ.

Гэр байрын, гражданска байшангуудай ехэнхи хубинь, промышленна гэр байрануудай олониинь мүнөө хүрэтэр нэгэ дахин барихаар зохёогдоһон проектээр бодхоогдоно, энэ хадаа элдэб үлүү гаргашануудай гол шалтагаануудай нэгэниинь болоно гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ.

Типовой проектнүүдээр барилга эрхилхэ ябадалай технико-экономическа талаараа ашагтай һайн байбашье, олохон министерствонууд ба зургаанууд типовой проектнүүдые зохёолго гээшэ шухала хэрэг бэшэ гэжэ тоолоно, тиигээд тэдэниие зохёохо талаар үгтэһэн түсэбые дүүргэнэгүй.

Типовой проектнүүдые зохёохо талаар 1955 оной түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. СССР-эй Хара металлургиин министерствын, Химическэ промышленностиин министерствын, Барилгын ба харгын машина бүтээлгын министерствын, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын проектнэ организацинууд энэ талаар илангаяа муугаар ажаллана.

Машина бүтээлгын, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностиин предприятинуудые барилгада типовой проектнүүд илангаяа дутамагаар хэрэглэгдэнэ. Эгээл тэндэ типовой проектнүүд бүришье һаа үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ байгаа ха юм.

Москва городой гэр байрын гражданска барилгада типовой проектнүүдые зохёохо асуудалаар Мосгоргүйсэдком шухала хэмжээ абанагүй. Больницанудай, томо панелеэр хэһэн ханануудтай гэрнүүдэй ба бусадшье барилгануудаар типовой проектнүүдые Мосгоргүйсэдком мүнөө хүрэтэр баталаагүй байһаар. 1954 ондо Москва городто типовой проектээр эрхилэгдэдэг барилгын хэмжээн гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгын хэмжээнэй оройдоо 18 процентнь байһан юм.

Ленинград городто бодхоогдожо байгаа 353 байрын гэрнүүд сооһоо оройдоо 14-ниинь типовой проектээр баригдана. Харьков, Ростов-на-Дону, Воронеж, Горький, Тбилиси болон бусад городуудта баригдажа байгаа 4—5 дабхар байрын гэрнүүд гол түлэб нэгэ дахин барихаар зохёогдоһон проектээр хэгдэнэ.

Типовой проектнүүдые зохёохо хэрэгтэ бии байһан ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, проектнэ хүдэлмэринүүд олон тоото организацинуудаар тараагдашанхай юм. Гэр байрануудай ба ниитын байшангуудай типовой проектнүүдые зохёолго мүнөө үедэ элдэб министерствонууд ба зургаануудай 40 гаран проектнэ организацинуудаар хэгдэдэг байна. Эгээл тиимэһээ типовой проектнүүдые зохёохо ябадалые нэгэ янза, шадабаритайгаар хүтэлбэрилхэ, түсэб табиха ба эгээн болохотой шиидхэбэри абаха ябадалые гуримшуулхын аргагүй. Мүн тэрэшэлэн һайн шанартай типовой проектнүүдые зохёохоншье бэрхэтэй.

Архитектурада байһан иимэ ехэ алдуу дутуунууд гол түлэб юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, энээнэй урда тээ байһан СССР-эй Архитектурын академи (президентнь нүхэр Мордвинов) гэр барилгануудай газаа талаһаал гоё һайхан байха ябадалда архитекторнүүдэй анхарал ехээр хандуулаад лэ, тэдэнэй зүбөөр түсэблэгдэһэн, техническэ талаараа таарамжатай һайн, үнэ сэн багатайгаар баригдаха ба ашаглагдаха талыень харалсадаггүй байһан юм. Энэ алдуутай хараа бодолые олохон архитекторнүүд ба проектнэ организацинууд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ баримталдаг байгаа. Эгээл тиимэһээ архитектурада хуушанай түхэл шэнжэ баримталха ба имагтал газааһаань харахада гоё һайхан барилга хэхэ гэһэн хуурмаг үзэл бодол тараһан юм. Энээнэй урда тээ байһан СССР-эй Архитектурын академи ба тэрэнэй научно-шэнжэлэлгын институдууд иимэ нэгэ талые баримталдаг хараа бодолдо ба архитектурада байһан бусад ехэ дутагдалнуудта саг дарыдань шүүмжэлхы сэгнэлтэ үгөөгүй, тиимэһээ бодото ажабайдалһаа таһарһан байха юм. Тус академи өөрынгөө хэһэн ажал дотор нэгэ талаһаань, алдуутайгаар ойлгохо ябадал гаргаһан, классическа уг заншалай үүргые дан ехэдхэһэн ба буруу тээшэнь абаашаһан, тэрээндэ шүүмжэлхы ёһоор хандаха ябадал дэлгэрүүлдэггүй байба.

Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар гарадаг үлүү гаргашануудые усадхаха тушаа барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет зохихо анхарал табидаггүй байгаа.

Литература ба искусствын талаар Сталинска шан олгохо комитедэй архитектурна секци үлүү ехэ гаргашануудтай ба архитектурна түсэблэлгынгөө талаар буруу хүдэлмэринүүдые Сталинска шанда табиха тухай дурадхалнуудые оруулдаг байгаа.

Барилгын мүнөө үеын зорилгонуудһаа архитектурын таһаран холодоһоной түлөө ехэ харюусалгыень СССР-эй Советскэ архитекторнүүдэй союз бэе дээрээ дааха байна. Тэрэнэй хуушан хүтэлбэрилэгшэд (нүхэд Чернышов, Рзянин, Захаров) барилгын талаар гарадаг үлүү гаргашануудые зайсуулха шухала байһан тухай ойлгоотүй, конструктивизмыч урдаһаа тэмсэһэн хэбэртэй болоод, тэдэниие дам тараадаг байһан юм. СССР-эй Советскэ архитекторнүүдэй союз барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ зохихо анхарал табяагүй, типовой проектнүүдые зохёохо ябадалда союзай гэшүүд-архитекторнүүдые эдэбхитэйгээр хабаадуулаагүй.

Архитектурно-барилгын хэрэгтэ гараһан алдуунууд мүн тэрэшэлэн архитектурна кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалай дутуу дундануудаар тайлбарилагдана гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Московско архитектурна институдай ба һуралсалай бусад зарим заведенинүүдэй студентнэртэ байрын гэрнүүдые, промышленна ба олониитын гэр байрануудые проектэлэн зохёохо талаар алдуутай буруу хараа бодол дэлгэрүүлэгдэдэг байгаа. Залуу архитекторнүүдые бэлэдхэхэдээ типовой проектнүүдые зохёохо ба барилгын хэрэгые үргэнөөр ябуулха зорилгонууд, мүн тэрэшэлэн экономикын, мүнөө үеын барилгын техникын ба таарамжатай һайнаар ашаглалгын асуудалнууд тоодо абтадаггүй байһан юм. Архитектурын талаар урдань хэрэглэдэг байһан арга дүршэл ба түхэл маягые шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэнгүйгөөр хэрэглэхые, гансахан лэ уранһайханайнь талаһаа хаража, барилгын аятай зохид ба ашаглахада һайн байха ябадалые тоодо абахагүй ёһотой гэжэ олохон профессорнүүд, багшанар студентнэртэ заадаг байба.

* * *

Архитектурада, проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ ябадалда гараһан алдуунууд энэ талаар парти ба правительствын баримталдаг хараа шугамтай зүрилдэнэ гэжэ, арадай ажахыда айхабтар ехэ гарза хохидол үзүүлдэг ба гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгые хойшо татадаг байна гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоод, тэдэниие эрид шууд буруушаана.

Архитекторнүүд болон инженернүүд гэр барилгануудай проектнүүдые зохёоходоо ба тэдэниие барихадаа барилгын экономикын асуудалда, арад зоной ашаглахада аятай зохид, болбосон түхэлтэй гэр байра, һургуулинууд, больницанууд ба бусад барилгануудые бодхоохо, мүн тэрэшэлэн хүн зоной байдаг районууд ба кварталнуудые ногооруулха ябадалда гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Үлүү гаргашануудые ба бүдүүлиг алдуунуудые гаргахагүйн тула манай архитекторнүүд ба инженернүүд проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар үзэгдэһэн бүхы шэнэ, түрүү зүйлнүүдые нэбтэрүүлэгшэд байха ёһотой. Эсэгэ оронойнгоо ба хари гүрэнүүдэй эрхим һайн туйлалтануудые хараадаа абажа зохёогдоһон таарамжатай һайн типовой проектнүүдэй ёһоор, үйлэдбэриин индустриальна арга дүршэлэй үндэһөөр барилга хэгдэхэ зэргэтэй.

Простойгоор аад, түхэл һайнтай, химда сэнтэй барилга хэхэ ябадалые советскэ архитектура баримталха уялгатай. Үзэмжэтэй зохид гэр барилгануудые барихадаа һанааһаа абаһан, үнэ сэн ехэтэй элдэб гоёолто шэмэглэлнүүдые хэхэ бэшэ, харин гэр байрын хэрэглэмжые, тэрэнэй архитектурна түхэл маягтай тэнсүүлэн холбохо хэрэгтэй юм. Мүн тэрэшэлэн элдэб материалнууд, түхеэрэлгэнүүд ба детальнуудые зүбөөр, уран наринаар тааруулан ашаглаха шухала.

Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар байһан дутагдалнуудые эрид шууд усадхахада, архитектурада байгаа үлүү гаргашануудые түргэнөөр бүримүһэн зайсуулхада нилээд ехэ мүнгэ зөөри арьбалагдажа, гэр байрын, культурно-ажаһуудалай, промышленна ба хүдөө ажахын барилгада хэрэглэхэ арга боломжо олгохо, мүн тэрэшэлэн городууд ба тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо ба ногооруулха арга боломжо олгохо байна гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

КПСС-эй Центральна Комитет ба ССР Союзай Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтооно:**

1. Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар өөһэдынгөө хэдэг хүдэлмэриие богонихон болзор соо үндэһөөрнь хубилгахыень, барилгада типовой проектнүүдые үргэнөөр хэрэглэхыень, Эсэгэ оронойнгоо ба хариин гүрэнүүдэй барилгын түрүү туйлалтануудые эдэбхитэйгээр шудалхыень, архитектурада байгаа формализмын үзэгдэлнүүдтэй, мүн тэрэшэлэн проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ хэрэгтэ байгаа үлүү гаргашануудтай үдэр бүриин эбсэшэгүй тэмсэл ябуулхыень барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедые, СССР-эй Барилгын ба архитектурын академиие, СССР-эй Советскэ архитекторнүүдэй союзые, министрнүүдые ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, областьнуудай (хизаарнуудай) гүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые, барилгын ба архитектурын талаар республиканска болон нютагай органуудые, предприятинуудай, барилгануудай ба проектнэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, мүн тэрэшэлэн барилгануудай ба проектнэ организацинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, архитекторнуудые уялгалха.

2. Архитектурна хэлбэриингээ талаар, түсэблэлгэ ба тааруулан зохёолгоор проектнүүд соо байһан үлүү дутуунуудые эрид усадхаха зорилготойгоор мүнөө үедэ баригдажа байгаа объектнүүдэй проектно-сметнэ бүхы дансые гурбан һарын турша дотор шэнээр хаража үзэхыень СССР-эй министерствонүүд ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, областьнуудай (хизаарнуудай) гүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые уялгалха.

СССР-эй министерствонүүдэй ба зургаануудай, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй проектно-сметнэ дансаяа дахяад хаража байһыень шалгаад, тэдэнэйнгээ дүнгүүдые СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дуулгахыень барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ даалгаха.

3. Типовой проектнүүдые зохёохо талаар тогтоогдоһон түсэбүүдые заатагүй дүүргэхэ ябадал хангахыень, энэ хэрэгтэ байгаа гээгдэлые усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абахыень министрнүүдые ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые ба проектнэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Таарамжатай һайн типовой проектнүүдые ба типовой түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, барилга дээрэ хэрэглэхэ гээшэ проектнэ организаци-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй тогтоол

Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар гарадаг үлүү гаргашануудые усадхаха тухай

(Түгэсхэл)

нуудай, архитекторнүүдэй ба инженернүүдэй гол зорилго гэжэ тоолохо.

4. Хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулха ба барилгын хүдэлмэринүүдые химда сэнтэй болгохо, тон һайн шанартай типовой проектнүүдээр гэр байрын-гражданска барилгые эрхилхэ зорилготойгоор 1956 оной сентябриин 1 хүрэтэр 2, 3, 4 ба 5 дабхар байрын гэрнүүдэй, 280, 400, 880 һурагшадай һураха һургуулинуудай, 100, 200, 300, 400 һууритай больницануудай, хүүгэдэй эмхи зургаануудай, магазинуудай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай, кинотеатрнуудай, санаторинуудай, гостиницануудай ба амаралтын гэрнүүдэй шэнэ типовой проектнүүдые зохёохо шухала гэжэ тоолохо, тиихэ зуураа, проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар Эсэгэ ороноймгоо ба хари гүрэнүүдэй эрхим һайн дүй дуршэлые хэрэглэхэ.

Типовой проектнүүдые зохёохо талаар тогтоогдоһон түсэбүүдые дүүргэхынгээ хажуугаар, эрхим һайн проектнэ бодомжолгонуудые элирүүлхэ зорилготойгоор архитекторнүүдэй, инженернүүдэй ба бусад мэргэжэлтэдэй, мүн тэрэшэлэн проектнэ организацинуудай коллективүүдэй үргэн хабаадалгатайгаар конкурснуудые эмхидхэхэ.

Гэр барилганиуудай ба предприятинуудай эрхим һайн типовой проектнүүдые зохёохо талаар, таарамжатай һайн индустриальна түхеэрэлгэ ба детальнуудые бии болгохо, мүн тэрэшэлэн типовой проектын ёһоор эрхим һайн барилга бүтээхэ талаар конкурснуудые үнгэргэхыень барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Гүрэнэй комитедтэ даалгаха.

Конкурснуудые үнгэргэхэ услови зохёоходоо тэндэ табигдаһан эрхим һайн проектнүүдые шагнахаар хараалха, янза бүриин гэр барилганиуудай талаар иимэ хэмжээтэй шангуудые тогтоохо:

Нэгэдэхи шан — 30—50 мянган түхэриг,
хоёрдохи шан — 15—30 мянган түхэриг,
гурбадахи шан —10—15 мянган түхэриг ба
5—5 мянган түхэригэй урмашуулгын шангуудые бии болгохо.

5. Типовой проектнүүдые зохёохо ябадалые хамтаруулха, гэр байрын-гражданска барилгада тэдэниие үргэнөөр хэрэглэхэ, түсэблэлгын ба таарулан бодомжолгын хэрэгые гүримшуулха зорилготойгоор, типовой проектнүүдэй шанарые һайжаруулхын тула гэр байрын ба нийтын байшангуудай типовой проектнүүдые зохёохо гүрэнэй центральна институт эмхидхэхэ шухала гэжэ тоолохо.

Гэр байрын ба нийтын байшангуудай типовой проектнүүдые зохёохо гүрэнэй центральна институдые бии болгохо ба тэрээндэ шухала хэрэгтэй үйлэдбэри-туршалгын базые байгуулха ябадалтай холбоотой дурадхалнуудые хоёр һарын турша дотор СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдтэ зууршалан табихыень барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Гүрэнэй комитедтэ даалгаха.

6. Архитектурна кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалда бии байһан ехэ дутагдалнуудые зайсуулха зорилготойгоор архитекторнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулха тухай дурадхалнуудые зохёогоод, 1956 оной мартын 1-дэ КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Дээдэ һуралсалай министерствые, барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Гүрэнэй комитедые уялгалха.

7. «Ленинградская» гэжэ гостиницын проектын авторнууд тэрэнэй эскизнэ проектын түлөө Сталинска шан олгогдоһоной һүүлээр тус проектые саашадаа таарулан зохёоходоо, объёмно-түсэблэлгын ба тэрэ гэр архитектурна талаарнь гоёон шэмэглэхэ талаар ехэ үлүү гаргашануудые хээ гэжэ хараадаа абаад, энэ гэрэй проектын түлөө архитекторнууд Поляков ба Борецкий гэгшэдтэ олгогдоһон Сталинска шангай лауреадай нэрэзэргые болюулха.

Москва городой Чкаловай нэрэмжэтэ үйлсөөр баригдаһан байрын гэрэй проектдэ архитектурна ба түсэблэлгынгөө талаар ехэ дутуунуудтай ба үлүү ехэ гаргашануудтай байһан дээрэһээнь тэрэ гэрэй проектын автор архитектор Рыбицкидэ олгогдоһон Сталинска шангай лауреадай нэрэзэргые болюулха.

8. Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар үлүү ехэ гаргаша хэжэ, гүрэнэй зөөриие үрһэнэйнь түлөө, проектнэ организацинуудые буруугаар хүтэлбэрилһэнэйнь түлөө «Мосгипротрансын» главна архитекторэй тушаалһаа нүхэр Душкиниие сүлөөлхыень Транспортна барилгын министерствые уялгалха, «Моспроект» институдай архитектурна мастерскойн хүтэлбэрилэгшын уялгаһаа нүхэр Поляковые сүлөөлхыень Мосгоргүйсэдкомые уялгалха.

9. Мисхорто ба Сочидо баригдаһан санаторинуудай проектнүүдые зохёохо ба тэдэниие бариха талаар үлүү ехэ гаргашануудые гаргаһанайнь түлөө министерствын проектнэ мастерскойн хүтэлбэрилэгшын тушаалһаа архитектор Ефимовичые гаргахыень СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерствые уялгалха.

10. Городуудаа шэнэдхэн бариха ба түсэблэхэ талаар гаргаһан үлүү ехэ гаргашануудайнь түлөө, барилгада типовой проектнүүдые хэрэглэхэ ябадалые тоодоггүй байһанайнь түлөө Горький городой главна архитектор нүхэр Гречихиниие, Харьков городой главна архитектор нүхэр Крыкиниие ажалһаань сүлөөлхыень РСФСР-эй Министрнүүдэй Совеэдтэ, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совеэдтэ дурадхаха.

11. СССР-эй Архитектурын академиин хүдэлмэриие, литература ба искусствын талаар Сталинска шан олгохо комитедэй архитектурна секциие хүтэлбэрилхэдөө буруу хараа шугам баримталдаг байгаа гэжэ, тэрэнь барилгын ба архитектурын талаар ехэ үлүү гаргашануудые гаргаха ябадалда нилээд туһалалсаа гэжэ энээнэй урда тээ СССР-эй Архитектурын академиин президент байһан нүхэр Мордвиновто зааха.

12. Типовой проектнүүдые зохёолгын түсэб дүүргэгдэнэгүй, тэдэ түсэбүүдые хаража үзэлгэ һаатуулагдана, типовой проектнүүд барилга дээрэ хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ Мосгоргүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ясновой, Мосгоргүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Кулаковой анхаралые хандуулха. Тиихэ зуураа, типовой проектнүүдые зохёохо ябадалай хэр зэргээр ябуулагдажа байһанай ба Москва городой барилга дээрэ типовой проектнүүдые хэр зэргээр хэрэглэжэ байһанай түлөө тэдэнэр өөһэдөө харюусаха ёһотой гэжэ уридшалан һануулха.

13. Али бүхы барилганиуудта үлүү гаргашануудые үгы болгохо, типовой проектнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ба барилгын шанарые һайжаруулха шухала гэжэ министерствонуудэй ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, барилгын, проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, городуудай главна архитекторнүүдэй, главна управленинүүдэй ба капитальна барилгын управленинүүдэй начальнигуудай ба главна инженернүүдэй, проектнүүдэй главна инженернүүдэй ба проектнүүдэй авторнууд — архитекторнүүдэй анхаралые хандуулха.

14. Энэ тогтоолтой зохилдуулан, проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар гарадаг үлүү гаргашануудые усадхаха тухай асуудалые хаража үзэхыень, тэрээн тушаа зохихо хэмжээнүүдые абахыень республиканиуудай компартинуудай ЦК-нүүдые ба Министрнүүдэй Совеэдүүдые, партиин крайкомуудые, обкомуудые, горкомуудые, крайгүйсэдкомуудые, облгүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые уялгалха.

* * *

Проектнүүдые зохёохо ба барилга эрхилхэ талаар бии байһан дутагдалнуудые богонихон болзор соо зайсуулхын тула партийна, советскэ, профсоюзна организацинууд, хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, архитекторнууд ба наукын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадал, эрдэм бэлиг ба дүй дуршэлые элсүүлхэ бэзэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар этигэнэ. Энэ хадаа манай арадай ажабайдалые улам һайжаруулха, ба Советскэ Союзай экономикые улам бэхижүүлхэ байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Секретарь Н. ХРУЩЕВ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ Н. БУЛГАНИН.

1955 оной ноябриин 4.

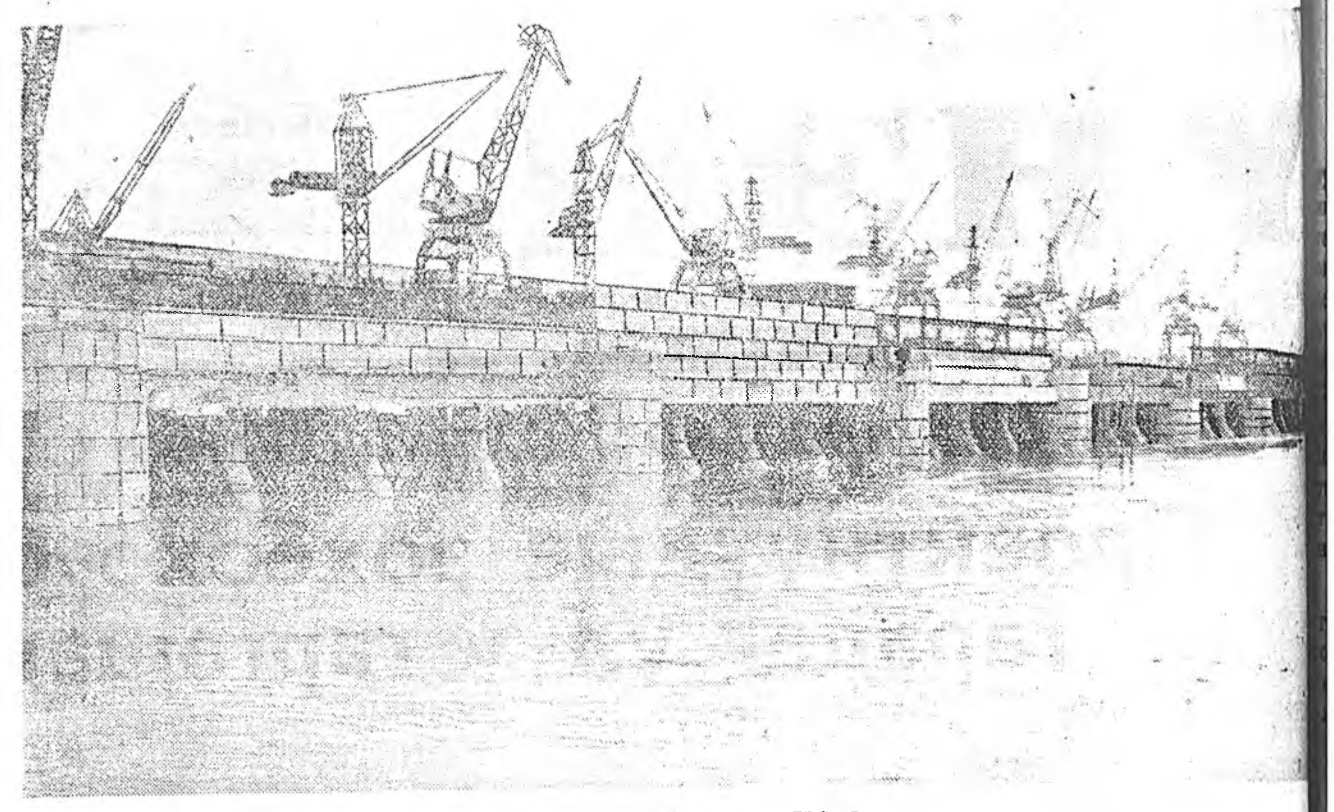

Жигулёвск. Котлованиие уһаар дүүргэ һэнэй удаа тээ Куйбышевска ГЭС-эй барилга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохроника

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ажахын болон политическэ хүдэлмэриие таарулан ябуулха

(Кударын аймагай партийна конференциһээ)

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партийна организацинуудай үмэнэ ехэхэн харюусалгатай зорилгонуудые табиихай. Теэд энэ зорилгоёо Кударын аймагай партийна организаци 1955 ондо гүйсэдөөр дүүргэжэ шадабагүй. Энээнэй гол шалтагаануудые тус аймагай ээлжээтэ партийна конференци элеэр харуулба.

—Мүнөө жэл аймагай колхозууд малажалһаа һү, мяха, нооһо абаха түсэбөө 71—89 процент дүүргэбэ, гэжэ айкомой секретарь нүхэр Федоров тоосоото элидхэл соогоо хэлэбэ. Зарим колхозууд, жэшээлбэл, Ранжуровай нэрэмжэтэ болон бусад, 1954—1955 оной ажахын жэл соо урда жэлэйхидэ орходоо хэдэн мянган литр һү багаар һааһан байна.

Малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тушаа колхозуудай хараалһан хэмжээ-ябуулганууд яахадаа дүүргэгдээгүйб гэхэдэ, эндэ орооной кампани муугаар эмхидхэгдэнэ, мал олоор һубайрна, үхэнэ. Тоосоото үе соо урда жэлэйхидэ орходоо мал хоёр дахин олоор гарзалһан байна. Эдэ мэтэһээ болоод жо түл абаха түсэб табяад процент дүүргэгдэбэ.

Аймагай колхозуудай нийтын ажахын иимэ хангалтагүйгөөр хүгжэжэ байһанай гол шалтагаанийнь юуб гэхэдэ, партиин айком, аймгүйсэдком хүдөө ажахые хуушарһан арга методээр хүтэлбэрилдэг зангаараа гэжэ конференциин делегадууд шүүмжэлбэ. Колхозууд болон МТС-үүдэй ажалые айкомой бюро, секретарьнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэдэггүй, халирхайгаар хүтэлдэг, политическэ ба ажахын хүдэлмэриие тааралдуулан ябуулдаггүй байна.

—Колхозой ажалда али нэгэн гүнзэгы таһалдалай гарахада лэ айкомой секретарьнууд забда зайгүйгөөр гүйлгэлдэдэг гээшэ, — гэжэ делегат А. Ф. Тугаринов шүүмжэлбэ.

— Ажалшадай дунда сагүргэлжэ политическэ хүдэлмэри ябуулжа, тэдэнэрэй эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ оролдолго айкомой хүтэлбэрилэгшэд гаргадаггүй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Колхозуудай эрхэ байдалые, арга боломжые айком ба аймгүйсэдком һайнаар мэдэдэггүй дээрэһээ тэдэниие тус тустань таарулжа хүтэлбэрилдэггүй. Тиимэһээ, гээгдэнги колхозуудые урагшань татажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байна. Жэшээлбэл, «Путь Октября», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай эрхэ байдал тон адлихан байбашье, ажал хүдэлмэриинь үрэ дүнгүүд мүнөө жэлдэ тад ондоонууд. «Путь Октября» колхоз урда жэлэйхитэй сасуулбал, үнеэн бүриһөө 225 литр һү ехээр һаагаа. Тиихэдэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз урда жэлэйхидээ орходоо үнеэн бүриһөө 95 литр һү багаар һааба. Энэ колхозой бэшэншье ажалайнь үрэ дүн мүнөө жэл ехээр доошоо ороһон байна. Теэд партиин айком аймгүйсэдком хоёр тус колхозые гээдэлһээнь гаргахын тула оролдоногүй.

Айкомой бюро партийна дээдэ органуудай болон өөрынгөө гаргаһан тогтоол шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые муугаар эмхидхэдэг, гүйсэд һайнаар шалгадаггүй байһан тухайнь олон делегадууд хэлэбэ. Аймагай колхозуудта 16 культбаза байгуулха, тэдэнэй 7-ень мүнөө жэл барижа дүүргэхэ гэһэн тогтоол айкомой бюро бүри мартын 22-то гаргаһан байгаа, теэд мүнөө хүрэтэр нэгэшье культбаза баригдаадүй.

Айком үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ партийна эхин организацинуудтаа мууса түшэглэдэг, тэдэнэй хүдэлмэридэ һайнаар туһалдаггүй. Айкомой бюро ажахын асуудалда ехэнхи һанаагаа табяад, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие һулаар ябуулдаг ба[й]...

Партийна организацинуудые б[...] жүүлхэ асуудалда айкомой хаб[...] хэрэгээр хандаһан дээрэһээ, тоо[со]то үе соо 11 колхозно партийна ор[га]низацинуудай арбандань секрета[р]нууд һэлгэгдэһэн байна. Зарим па[ртийна] организацинуудта жэл соо 2—3 с[ек]ретарь һэлгэгдэһэн байха юм.

— Айкомой бюро парторгани[за]циин секретарьнуудта мүртэйгө[өр] туһалнагүй, семинарнуудые бэл[эд]хэл багатайгаар, ёһо тэдыгээр үн[гэр]гэнэ, зарим семинарта 3—4 [...] байлсаһан ушарнууд бии,—гэжэ [де]легат А. Л. Куриккалов шүүмжэлб[э].

Партийна суглаан коммунист[нуу]дые хүмүүжүүлхэ ехэхэн һургуу[ли] гээшэ бэзэ, теэд аймаг соо орой[...] хоёрхон лэ парторганизаци парти[ин] Уставай эрилтын ёһоор һара бү[ри] дөө алгадгүй суглаагаа хэһэн бай[...]. Тиихэдэ суглаанууд муугаар бэл[эд]хэгдэдэг, бэлэдхэлдэ коммунист[ну]удые олоор хабаадуулагдадаггүй. Кол[хо]зууд болон предприятинуудай а[жа]лай үндэһэн шухала, холын хара[а]тай асуудалнууд партийна суглаан дээ[рэ] үсөөн табигдана. Ехэнхидээ айкомо[ой] заажа үгэһэн лэ асуудалнууд х[эл]сэгдэдэг. Жэшээлбэл, Молотовой н[э]рэмжэтэ колхозой парторганизаци[и] үнгэргэгдэһэн 11 суглаанай долоо[н]донь айкомоор дурадхагдаһан асу[у]далнууд хэлсэгдэһэн байна.

Партийно-эмхидхэлэй болон па[р]тийно-политическэ хүдэлмэри һула[а]р табигдаһан дээрэһээ мүнөө ж[эл] ажахын дүнгүүд энэ аймаг соо бир[...]гүй байба. Тиигэбэшье, айкомой х[ү]дэлмэри тухай тоосоото элидхэлдэ[...] шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэл[эл] бага байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэр[эг]тэй.

Конференциин һүүлээр парти[ин] айкомой эмхидхэлэй пленум болож[о], айкомой нэгэдэхи секретаряар нүх[эр] **Н. В. Федоров**, хоёрдохи секре[та]ряар нүхэр **Г. Т. Мурчин**, секрета[р]нараар нүхэд **Г. Т. Балдуев, В. [...] Серебренников** гэгшэд һунгагдаба.

Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен Москвада ерэбэ

Советскэ правительствын уряалаар Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен һамгатаяа ноябриин 10-да Москвада ерээ. Тэрээнтэй хамта худалдаа наймаанай Министр А. Скауг һамгатаяа, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын политическэ таһагай бюрогой начальник Г. Хейберг, норвежскэ хэдэн журналистнууд ерэлсээ. СССР-һээ Норвегидэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. П. Аркадьев Москва ерэлсээ.

Норвегиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэһэн Внуковска аэродром дээрэ Премьер-Министр Э. Герхардсениие ба тэрээнтэй хамта ябагшадые СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүд К. П. Горшенин, А. А. Ишков, И. Г. Кабанов, М. Д. Ковригина, Н. А. Михайлов, З. А. Шашков, авиациин Главна маршал П. Ф. Жигарёв, армиин генерал И. А. Серов, СССР-эй Министрнүүдэй орлогшонор С. А. Борисов, В. А. Зорин, В. С. Семенов, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшын Протоколой начальник Е. А. Тарабрин, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй Скандинавска оронуудай таһагые даагшын орлогшо С. А. Афанасьев, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников угтаа.

Премьер-Министр Э. Герхардсениие Норвегиһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Э. Бродланд, Посольствын хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байгаа Норвежскэ худалдаа наймаанай делегациие толгойлогшо С. Соммерфельт, Норвегиин гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын хэблэлэй таһагай начальник О. Ос тэгшэд мүн угталсаа.

... Самолёт аэродром дээрэ бууба. Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян болон бусад угтагшад Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсентэй, тэрэнэй һамгантай ба Премьер-Министртэй хамта ябагшадтай халуунаар мэндэшэлэлсэбэ.

Г-н Э. Герхардсен аэродром дээрэ иимэ үгэ хэлэбэ:

Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсенэй хэлэһэн үгэ

Господин Премьер-Министр!

Би норвежскэ делегациин үмэнэһөө Советскэ Союзые амаршалаад, аятай илдам уряалай түлөө тэрэнэй Правительствода баясхалан хүргэнэб.

Советскэ Союз дэлхэйн хүсэ ехэтэ гүрэн мүн. Норвеги хадаа багахан орон болоно. Ехэшье оронинь, багашье оронинь бэеэ даанхайгаар—сүлөөтэйгөөр ба амгаланаар ажабайхые хүсэнэ. Тиимэ хүсэлтэйгээр Советскэ Союз бидэниие уряа, Советскэ Союзда айлшаар ерэхэ уряалые бидэнэр тиимэл хүсэлтэйгөөр баярлажа хүлеэн абаабди.

Бидэ Танай орониие хараха, тэрэнэй хүн зонтой холбоо байгуулха дуратайбди. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 10 жэл үнгэрөөд байхада, Норвегиин Премьер-Министрын тушаалаар мүнөөдэр Советскэ Союзда ерээд байхадаа, советскэ газар дээрэ хэлэһэн түрүүшымни үгэнүүд хамтын хэрэгэй түлөө амиа наһаяа үгэһэн советскэ эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй дурасхаалда зорюулагдаһай гэжэ хүсэнэб. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ советскэ арадай хэһэн алдар габьяае, илангаяа Норвегиие сүлөөлэлгэдэ тэрэнэй хабаадалгые норвежскэ арад мартахагүй.

Норвежскэ правительствын үмэнэһөө, бүхы норвежецүүдэй үмэнэһөө Советскэ Союзай арадуудта гүнзэгы баясхалан хүргэхые хүсэхэ байнаб.

Советскэ Союз дэлхэйн хоёр хубиин дээрэхи өөрынгөө хилэ шадар багашье, ехэшье хүршэнэрөөр олон юм. Тэрэ хадаа Хойто полюс худар шэглэһэн газар дээрэ Норвегитэй нэгэ хилэтэй, тиин энэ хилын ниилэһэн газар багашье һаа манай хоёр орониие хүршэнэр болгоно. Минииороной хүнүүд далайн эрьеэр гү, али хада уулын хормойгоор бэе бэеһээ холо ажаһуудаг юм. Байгаалиин хэрзэгы хүсэнүүдтэй тэмсэхэдээ норвежецүүд гансал өөһэдтөө найдажа һуранхай, зүгөөр тэдэнэр һайн хүршэнэрэй харилсаае ба һайн ханиларые үндэрөөр сэгнэдэг. Арад зонтоёо адли бидэнэршье бусад оронуудтай һайн хүршэнэрэй харилсаае сэгнэнэбди.

Хамтын хэрэгэй аша туһада хамтараа байгуулһан габьяа хадаа Советскэ Союз Норвеги хоёрой хоорондо бата бэхи барисаа байгуулһан байна. Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй минии хэхэ хэлсээн хүршэ хоёр ороной хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байха гэжэ би батаар найданаб. Маниие бэе бэеэмнай дүтэлүүлдэг юумэн хадаа маниие бэе бэеһээмнай холодуулжа болохо юумые ходоодоо илаха гэжэ би батаар найданаб.

Норвежскэ энэ айлшалалга бэе бэеынгээ проблемэнүүдые бүри һайнаар ойлголсолгодонь Норвеги Советскэ Союз хоёрто туһалха бэзэ гэжэ хүсэнэб. Норвеги Советскэ Союз хоорондоо хэзээншье дайлалдаагүй, бэе бэедээ дуратуйтэлсөөгүй юм. Манай хоёр орон ходоодоо эбтэйгээр ажаһуудаг.

Манай хоёр арадууд саашадааншье эб найрамдалай, һалбаран бадаралгын оршон байдалда ажаһуугтуй лэ.

(ТАСС).

Худөөгэй түрүү лектор

Яруунын аймагай Комсомольско сомоной худөөгэй лекторскэ нэгэдэлдэ хамта 17 лектор хабаададаг. Комсомольско долоон жэлэй һургуулиин директор нүхэр К. Т. Модогоров тэрээниие хүтэлбэрилнэ.

Лекторскэ нэгэдэлэй составта дээдэ ба дунда һургуулитай багшанар, худөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд оролсоной.

Тус нэгэдэл худөөгэй ажалшадай дунда ойлгуулалгын ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Тэдэнэр колхознигуудта, колхозой эдэбхитэдтэ, һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдтэ элдэб темэтэй лекци, элидхэлнүүдые уншадаг, полевой станда, малажалай фермэнүүдтэ хөөрэлдөө, уншалга эмхидхэдэг. Лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдынь колхозуудай ажахын зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор хэгдэнэ. Тиимэһээ Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Путь к социализму» колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Комсомольско тосхоной фельдшерско-акушерскэ пунктые даагша нүхэр Е. С. Толмачёва эндэхи һайн лекторнуудэй тоодо ороно. Тэрэ 1950 ондо тус нэгэдэлэй гэшүүн болоо юм. Нүхэр Толмачёва элдэб темэнүүдээр лекци уншадаг. Тэрэ гансахан энэ жэлэй турша соо 20-ёод гаран лекци уншажа, 28 хөөрэлдөө хэбэ. Хэжэг, бруцеллёз, рак үбшэн, архида оролго тухай, «һурагшадай нюдэнэйнь хараагай муудахагүйн тула юу хэхэ хэрэгтэйб», «хүүгэдэй хал[...]баритай үбшэнүүд», «Советскэ [...]рургнин туйлалтанууд», «Ариг сэ[...]рые һаалишадай сахиха тухай», «[...]торой үбшэнтэй тэмсэхэ тухай» [...]һэн ба бусад темээр лекцинүү[д] уншаа.

Нүхэр Толмачёва уншаһан лекц[и]нүүд, хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай[...] тусгаар тэмдэглэл хэжэ ябада[г]. Мүн лекторскэ мэргэжэлээ дээш[э]лүүлхын тулада тэрэ саг үргэлж[э] оролдолго гаргадаг, лекци, хөөрэ[л]дөөгөө ойлгосотойгоор, эли тодо[...] һонирхолтойгоор хэдэг. Тиимэ тул[а] лань худөөгэй ажалшад нүхэр То[л]мачёвае хүндэлдэг байна.

М. Пивоваро[в]

Коммунистнуудай болон комсомолецуудай һуралсалда анхаралаа хандуулха

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой партийна эхин организациин дэргэдэ партиин түүхые шудалха дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй кружок пропагандистнь Н. М. Омбоева), партиин түүхые шудалха гол түхэлэй кружок (пропагандистнь Ж. А. Арьяин), политһургуули (пропагандистнь Чумакова) эмхидхэгдэһэн байна.

Кружогууд болон политһургуулинуудай занятиие недели бүхэнэй вторнигто үдэшын найман часһаа арбан час болотор үнгэргэдэг байха гэһэн шиидхэбэри октябриин нэгэндэ абтаһан байгаа.

Тэрэ гэһээр хэдэн заняти үнгэргэгдөө. Зүгөөр һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо нэгэшье занятида ерээгүй коммунистнар бии байна. Жэшээлбэл, Д. И. Цыренов, Б. С. Бальжинимаев, Ц. Б. Будаев гэгшэд нэгэшье занятида ерээгүй. Партийна бюрогой секретарь нүхэр Д. Ц. Будаев иимэ коммунистнартай хөөрэлдэжэ, зохихо хэмжээ абанагүй.

Нёдондо жэлдэшье иимэрхүү ябадал үсөөн бэшэ болодог байгаа. Тиимэһээ һуралсалай жэлэй түгэсхэлэй занятида олон коммунистнар жэл соо үзэһэн юумэеэ мууса мэдэхэ байгаа һэн.

Үзэжэ байһан материалнуудга[а] нэмэлтэ болгон лекци уншагданагү[й]. Колхозой комсомольско организаци[и]да нёдондошье политическэ һуралса[л]лай кружогууд эмхидхэгдэнгү[й] үнгэрөө һэн. Мүнөөшье эмхидхэ[г]дэнэгүй. Комсомольско организ[а]циин дүшэ гаран комсомолецууд бо[]лон бэшэшье залуушуул өөһэдынгө[ө] политическэ мэдэрэлые кружо[г]т ябажа дээшэлүүлхэ аргагүйдэн[э]. Иимэ байдалые мэдэжэ байгаа партийна бюро ямаршье хэмжэ[э] абанагүй.

П. Цыремпилов.

Колхозуудаа олзо ехэтэй, олон һалбаритай болгохо

олхозуудые хүтэлбэрилхы кадр ар бэхижүүлхын түлөө Комму ческэ партиин, Советскэ прави твын уряагаар колхозуудта д хүдэлмэрилжэ байһан колхо түрүүлэгшэнэрэй нэгэ үдэрэй КПСС-эй Бурят-Монголой , БМАССР-эй Министрнүүдэй һаяхан үнгэргэбэ. Эдэ шэнэ тү гшэнэрэй хүдэлмэриин түрүү зарим дүй дүршэл тухай пар Бурят-Монголой обкомой секре нүхэр В. И. Дубровский зүблөө эхиндэ үгэ хэлээ.

олхозуудые хүтэлбэрилхэеэ эль эһэн түрүүлэгшэнэрэй дундаһаа ан дээрэ 16 хүн үгэ хэлээ. Тэ й хэлэһэн үгэнүүдһээ доро то бобди.

> **Парти, Правительствын уряагаар колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд боложо ошоод хүдэлмэрилжэ байгшадай зүблөөнһөө.**

ОЛХОЗНИГУУДАЙ ЭДЭБХИ ХЭШЭЭЛ БАДАРУУЛХА

(…урын аймагай „Ленинский Путь" колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кизимовэй үгэһөө)

олхоздо ерээд байһан түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажахын за асуудалнуудые хайшан гэжэ зү , алдуугүйгөөр шиидхэхэ тухай элиингээ эдэбхитэдтэй, үбгэдтэй шэдэг, тэдэнэй һанамжа, зүб м дууладаг байгааб. Хуряалгын э 100 гаран гектар тарямнай шэһэн байгаа. Тэрэниие ком аарииье, жаткаарииье хуряаха агүй байгаа. Тиихэдэнь үбгэ е урижа асараад, хөөрэл эн байнаб. Тэдэнэр хэбтэһэн та хадуураар хадажа хуряаха гэ зүбшөөл оруулһан байна.

оскресник хэхэ тухай минии улһан дурадхалые үбгэд нэгэн таар дэмжэжэ, үглөөдэрынь тэдэ эдтэй хамта 150 гаран хүн хэбтэ эн таряа хадахаяа гаража ан болгонгүй тэрэнээ гараар ха а хуряагаа бэлэйбди. Комсомо ууд болон залуушуултай хөөрэл э, ойлгуулламжын хүдэлмэри улһанаймнай һүүлээр залуушуул алдаа эдэбхитэйгээр хандадаг бо ко байна. Манай колхозой олонхи шүүд ажалда дуратай, шударгы, ү һайн зонууд. Тэдэнэр орон до оо, хүршэ колхозуудтаа боложо һан юумэнүүдые ехэ һонирходог. л лекци, элидхэл тон үсөөн ун дана. Эгээл тиимэһээ архи ууха, алай журам эбдэхэ ябадал гара

Гээгдэнги колхозуудые түрүүшүү зэргэдэ гаргахын тулада, тэдэ е түрүү колхозуудтай мүрысүү һаа һайн. Юундэб гэхэдэ, гдэнги колхозойхид түрүү колхоз ошожо, тэндэ һайн юумэндэ һура .түрүү һайн юумыень халан абаха . Гадна залуушуулые дархан огохо, колхозуудай тоо бүридхэл йжаруулха хэрэгтэй.

ХАРААЛЬАН ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГАНУУДАА БОЛЗОРЬООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЭБДИ

(Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Алексеевэй үгэһөө)

Мүнөө минии хүтэлбэрилжэ бай колхоз тиимэшье томо ажахытай э юм. Уһалуури һайнтай, мал, ангаая хони үсхэбэрилхэдэ таатай артайбди. Зүгөөр, малай байра уд тон хомор. Мүнөө малай байха овой нэгэшье байрагүй. Байра иха гэжэ энэ тэрэ ябуул, зайгуул хашуултай договор баталаад лэ гэ зөөрөө түлөөд, мэхэлүүлһэн арнууд олон байгаа. Бэрхэшээл уд олон тохёолдоно. Модо хю эдхэ пилорама, модо зөөхэ ав ашина гэхэ мэтэ юумэ колхоздо ы юм. Ажалаймнай журам үшөө та. Ажалай бүридхэл бүришье алтагүй байһаар. Тоо бүридхэл он ажалай журам һайжаруулхын ада колхозой правлени, партийна он комсомольско организаци удтайгаа хамта хэмжээ абажа һнабди.

Доторойнгоо бүхы арга боломжо удые элирүүлэн шадамараар хэ лэһэнэй ашаар колхознигуудай рам һайжаруулжа, тэдэнэй ажа й эдэбхидэ, эршэтэ ажалда түшэг 1960 ондо дүүргэхэ гэжэ хараал н хэмжээ ябуулгануудаа манай лхоз 1957 оной эсэс багта дүүргэ юм.

КОЛХОЗНИГУУДЫЕ УРМАШУУЛХА ГУРИМЫЕ НАРИНААР САХИХА

(Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иринчеевэй үгэһөө)

Колхозуудаа олзо доход ехэтэй болгохын, адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө колхознигуудай материальна урма хэшээлые дээшэлүүлхын тулада материальна талаһаань колхознигуудые урмашуулха хэмжээнүүдые тон наринаар сахиха шухала. Зелёнко, хуряалга дээрэ колхознигуудые урмашуулха хэмжээнүүдые саг дарыдань бэелүүлхэдэмнай зелёнко хадалгада 60—70 наһатай хүгшэдшье һаа хабаадалсажа, арбан хоног соо 3 мянга гаран центнер зелёнко хуряаһан байнабди. Мүн үнеэдһээ һү ехээр һааһанай түлөө материальна урмашуулга болгон һаалишадта һү, зөөхэй хахад һарын гү, али һарын дүнгөөр үгэдэг болоһомнай һаалишад урдынхида орходоо эли бодо оролдосотой, эдэбхитэйгээр ажалладаг болоо. Ажалай журам эли бодо һайжараа. Зүгөөр ажалай журам һайжаруулхын тулада гансахан хүдэлмэридэ ябадаг колхознигуудтай ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, мүн тэдэнэй эхэ эсэгэнэртэй, гэртээ һуудаг хүгшэдтэй хөөрэлдөө хэгдэдэг байна.

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ҺАЙЖАРУУЛХА

(Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Леоновой үгэһөө)

Тарбагатайн аймагай олон колхозуудта партийно-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Тиимэһээ архи ууха, ажалай журам эбдэхэ ушар олоор үзэгдэнэ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаад байхадаа правлениингээ зарим гэшүүдые, эдэбхитэдээ хаража үзэхэдэмни, тэдэнэй олонхинь өөһэдөө архи уудаг, ажалдаа һогтуугаар ерэхэ гү, али архи уужархёод, ажалдаа гарадаггүй уйбайгүйхэн һуужа һуудаг байба. Тиимэһээ эгээн түрүүн колхозойнгоо эдэбхитэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэниие гурим замдань оруулха хүдэлмэриһөө эхилһэн байнаб. Энэ хэрэгтэмнии колхозой эрхим коммунистнууд, үбгэдүүд ехээр туһалаа.

Архи ууха, ажалай журам эбдэхэ ябадалтай шанга тэмсэл хэнэбди. Партийна бюрогой, колхозой правлениин гэшүүдээр зондоо хүндэтэй, архи уудаггүй, колхозой хэрэгтэ үнэн шударгы хүнүүд һунгагдаа. Партийна суглаан болон правлениин заседанинууд дээрэ ажалай журам эбдэгшэдые дуудажа асараад шангаханаар хөөрэлдэдэг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулдаг болоһонһоомнай хойшо архиншад амаа татуулжа, ажалай журам һайжаржа байна.

Эдэ бүгэдын ашаар таряа хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргөөбди. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха ба худалдаха түсэбөө сүм дүүргээбди. Ороохо таряа үрихэ ябадал үгы болоо. Колхознигуудай ажалай эдэбхи дээшэлээ.

Гэбэшье, гуримшуулагдаагүй юумэн олон. Манайшье, мүн хүршэшье колхозуудтамнай тоо бүридхэл ехээр задагайршанхай. Олон колхозуудта зондоо хүндэгүй, найдабари багатай, архинша забхай хүнүүд бухгалтернуудаар ажаллажа байдаг. Тиимэ хүнүүд колхозой мүнгэ зөөри ехээр үреэ. Тиихэдэ МТС-үүдэй ревизор-бухгалтернууд колхозуудта шалгалта хэнэгүй. КПСС-эй обком болон Хүдөө ажахын министерство бэлэдхэл һайнтай, үнэн сэхэ хүнүүдээр колхозуудай бухгалтериие бэхижүүлхэ тушаа асуудал тусгаар хаража үзэхөөр болоо гэжэ һанагдана. Мүн тиихэдэ хара парые ехээр бэлдэжэ өөдтэй ургаса үгэдэггүй намарай пар хахалалгые бүри бага болгохо тушаа бодожо үзэхөөр болоо.

КОММУНИСТНУУД, КОМСОМОЛЕЦУУД — ЕХЭ ХҮСЭН

(Заиграйн аймагай „Улаан-Эрхирик" колхозой түрүүлэгшэ Д. С. Санжимитыповай үгэһөө)

Манай колхозой город шадар оршодог дээрэһээ олохон колхознигууд үдэр бүхэндэ шахуу правлениин зүбшөөлгүйгөөр городой дэлгүүртэ ерээд лэ ябадаг һэн. Партийна организацидаа түшэглэн, колхозой правлени түрүүшын ээлжээндэ ажалай журам һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа эхилээ. Үйлэдбэриин 8 бригаданууданаар ябажа, тэндэ ажаһуудаг колхознигуудтай суглаа, зүблөө үнгэргэнэбди. Тиимэ суглаануудые правлениин ба партийна бюрогой гэшүүд үнгэргэдэг. Эдэ суглаануудта үбгэд, хүгшэд, залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Уһалууриин һубаг канавануудые заһабарилхадамнай, намарай үедэ сабшалан уһалхадамнай залуушуул, үбгэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Бригадирай табилгагүйгөөр өөрөө мэдээд город ошодог ябадал болюулагдаа.

Колхознигуудай олоһон ажалта үдэрэйнь зэргээр мүнгэн аванс квартал бүхэндэ үгэдэг болохомнай. 1954 оной ажалта үдэртэ колхознигуудта үгтэхэ байһан үриие июль һара соо сүм тоосообди. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай түлбэриие август һарада түлөөбди. Тиихэдэ III кварталда олоһон ажалта үдэрэйнь мүнгэ колхознигуудта ноябриин түрүүшын хахадта үгэхэбди. Ингэжэ мүнгэн аванс хубаахада колхознигууд ниитынгээ ажалда урма хэшээлтэйгээр хандадаг болоно. Тоо бүридхэл һайнаар эмхидхэбэл, квартал бүхэндэ мүнгэн аванс колхознигуудта үгэжэ байха арга колхоз бүхэндэ бии гээшэ.

Һайнаар үнгэргэгдэһэн «Малшадай үдэр» хадаа һү ехээр һаахын түлөө малшадай дунда мүрысөө эмхидхэлгэдэ ехэ удхашанартай. Тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ анхаралаа ехээр табинабди.

ОЛОН СОРТЫН ТАРЯА ТАРИДАГ БОЛОХО

(Тарбагатайн аймагай „Гигант" колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Михайловай үгэһөө)

Кукуруза манда тон хэрэгтэй культура. Зүгөөр тэрэниие манай Байгал шадарай эрхэ байдалда хаана, ямар газарта таряа һаа һайн бэ, тэрэниие тарихадаа ямар агротехникэ хэрэглэхэ тухай захяа заабари Хүдөө ажахын министерство түргэн зохёожо колхозуудта эльгээхэ зэргэтэй. Мүнөө нэгэ сортын шэниисэ таринабди. Тэрэмнай нэгэ доро эдеэшээд, хуряажа абтарнай айрана. Комбайнууд мүнөө үедэ үсөөн байна, арбан хоногто таряагаа хуряажа үрьдинэгүйбди. Тиимэһээ эртэ, мүн хожомшог эдеэшэдэг хэдэн сортын шэниисэ, овёс таридаг болоо һаа, таарамжатай байгаа.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

(Закаменай аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Малановай үгэһөө)

Малай хуушан байрануудые заһабарилжа август һарада бэлэн болгоо һэмди. Ноябриин 1-дэ үнеэдэй нэгэ типовой байра ашаглалгада үгтөө. Мүнөө жэлдэ 600 гаран үнеэ һаахабди. Фермэнүүд бултадаа электрын галтай болонхой. Урдань үнеэдые дүшэ табяарань гүүртэ болгон хубаажа байлгадаг һаа, мүнөө зуу зуугаарань байлгахамнай. Город шадарай колхоз туладаа һү ехээр һаадаг болохо зорилго урдаа табинабди.

Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө һаалишадай мүрысөө бидэ иигэжэ эмхидхэнэбди. Фермэ бүхэндэ һарадаа хоёр дахин үйлэдбэриин суглаа үнгэргэнэбди. Эдэ суглаануудта өөрөөшье, правлениин бусад гэшүүдшье уласхоорондын ба ажахын асуудалнуудаар элидхэл хэдэг, Мүн Городогой горкомһоо лекци уншахыень лекторнүүдые уридаг байнабди. Манай колхоздо 32 комсомолецууд хүдэлмэрилнэ. Комсомолецуудай суглаан бүхэндэ байлсадагби; комсомолецууд болон залуушуулые ажалда дуратайгаар, зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа колхозой правлени ехээр табина. Саашадаашье хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ анхарал ехээр табигдаха байна.

* * *

Суглаанда үгэ хэлэһэн колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Дугаров, Санжицыренов, Доржиев, Филатов ба бусад МТС-үүдтэ, худалдаа наймаанай болон республиканска бусад эмхи зургаануудта ехэ зүб эрилтэнүүдые хэһэн байна. Суглаанда байлсаһан республиканска министерствонүүдэй, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд колхозой түрүүлэгшэнэрэй эрилтэнүүдые хангаха тушаа хэмжээн абтаха байха гэжэ мэдүүлбэд.

Улан-Удын ПВЗ-гэй паровозомеханическа цехын фрезеровщик П. Д. Грехнев партиин XX съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэрэ һара бүриингөө даалгабариие 290—300 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фрезеровщик Петр Дмитриевич Грехнев ажаллажа байна.

Ф. Моренецэй фото.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

Колхозой 3-дахи ОТФ-гэй Л. Ванданов, П. Цыбиков гэгшэдэй даадаг эхэ хонидой отаранууд мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэгдээ. Эндэ хонишодой байха гэрнүүд, хонидой байранууд һэльбэн заһагдаһан, будагдаһан байна. Тэрэшэлэн хонидые эдеэлүүлхэ хорёо, кормушканууд шэнээр хэгдээ. Үбэлжэлгын түрүүшын 2—3 һара соо хонидой эдихэ үбһэн, солоомон газаа асарагданхай.

АВАНСААР ТАРЯА ХУБААНА

Колхозой правлени олзо доходоо тооложо үзөөд, колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэ авансаар таряа хубаажа захалба. Түрүүшээр хонишон Г. Дашиев, һаалишад М. Цыденова, П. Доржиева, племенной фермын хүдэлмэришэн Б. Старцуева болон бусад арба гаран центнер таряа ажалта үдэртөө абаһан байна.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

Ажахын жэлэй дүнгүүд гаргагдажа, колхознигууд ажалай нэмэлтэ түлбэри абана. Жэшээлхэдэ, мал харууһалагша А. Тогочеев 84 толгой үхэр нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр харууһалһанайнгаа түлөө 126 килограмм мяха абаа. һаалишад М. Цыденова, Б. Буянтуева гэгшэд нэгэ-нэгэ тугал абаба.

Р. Жапов.

Сэлэнгын аймаг.

Айл бүхэн газетэ, журнал захиха ёһотой

Газетэ, журналнуудые захилга октябриин 1-һээ эхилэнхэй. Республикын олон аймагуудаар энэ шухала хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдажа байна.

Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагта (хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Беликов) газетэ, журналнуудые захилга эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Энэ аймагай Хрущевой, Тельманэй, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудта айл бүхэн газетэ, журнал захиба.

Кударын аймагай (хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Климов), Хрущевой нэрэмжэтэ (парторганизациин секретарь нүхэр Громов), Ждановай нэрэмжэтэ (парторганизациин секретарь нүхэр Гунчиров) колхозуудта газетэ, журналнуудые захилга мүн эмхитэйгээр үнгэрбэ. Тус аймагай Алтайн хэлхеэ холбооной таһаг (начальнигынь нүхэр Батанова), Бага-Кударын хэлхеэ холбооной таһаг (начальнигынь нүхэр Москвитин) хэблэл захилгын түсэбые үни хада дүүргэнхэй.

Мүн Түнхэнэй, Яруунын ба бусад аймагуудаар газетэ, журнал захилга һайнаар ябуулагдажа байна.

Гэбэшье юрэнхы дээрэнь абажа харахада республика доторнай газетэ, журналнуудые захилга хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Газетэ захилгын түсэб мини 34 процент, журнал захилгын түсэб 36 процент дүүргэгдээд байна.

Заиграйн, Бичурын, Торнин, Хэжэнгын, Кабанскын аймагуудта, Бабушкин городто энэ хүдэлмэри илангаяа хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Хэлхеэ холбооной конторонуудай хүдэлмэрилэгшэд хэблэл захилгын хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Колхознигуудай, үргэн ниитэ эдэбхитэдэй үүсхэл оролдолгые элсүүлнэгүй.

Колхозуудай, совхозуудай болон МТС-үүдэй партийна организацинууд газетэ, журнал захилгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ бүхы арга боломжотой.

П. Разницын, Хэлхеэ холбооной министерствын Бурят-Монголой управлениин хэблэл тараалгын таһагай начальник.

Баянголой библиотекэ

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ библиотекэнүүд бага бэшэ үүргэтэй юм. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха уялгатай.

Баргажанай аймагай Баянголой библиотекэ хүдэлмэреэ зүбөөр эмхилнэ. Тус библиотекын номой фонд жэл бүри уранһайханай, хүдөө ажахын, ниитэ-политическэ болон бусад литератураар нэмэгдэжэ байдаг. Эндэ хамта дээрээ 5 мянганһаа үлүү номууд бии.

Уншагшадай тоо үдэр ерэхэ бүри олоншоржо байна. Библиотекые даагша коммунист С. Е. Ешиев уншагшадтаяа ходоо нягта холбоотой байжа, тэдэндэ шэнэ номуудые тараадаг. Мүнөө үедэ 400 шахуу хүн энэ библиотекын саг үргэлжын уншагшад болонхой. Уншагшадай дунда эхэнэрнүүд олон юм. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һаалишад, хонишод болон бусад энэ библиотекын эдэбхитэй уншагшад болонхой.

Нүхэр Ешиев гансал библиотекэ соогоо һуужал байдаггүй, фермэнүүд, гүүртэнүүд болон бригаданууд дээгүүр ходоо ябажа байдаг.

Библиотекэ соо харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ шэнэ газетэ, журнал байдаг. Элдэб выставкэ ходоо эмхидхэгдэнэ.

Мүн эндэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хараалһан табанжэлэй түсэбые элитээр харуулһан плакадууд, диаграммануудболон бэшэ материалнууд бии.

Эдэ бүгэдэ хадаа колхозой ба аймагай урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ олониитын анхаралые хандуулна.

Колхозой центрһээ холо ажаһуудаг малшадые хангахын тула 5 нүүдэл библиотечкэнүүд эмхидхэгдээ. Эдэ библиотечкэнүүдэй номууд ходоо һэлгэгдэжэ байдаг.

Шэнэ ерэһэн номууд дары сагтаа номой фонддо оруулагдаад, уншагшадта үгтэдэг.

Мүнөө энэ библиотекэ үбэлэй сагта хүдэлмэрилхөөр бэлэн болонхой. Библиотекэ өөрын тусхай гэртэй, түлеэ болон бусад зүйлнүүдээр хүсэд хангагданхай. Эндэ ходоо дулаахан, сэбэр сэнгэлиг, эмхи гуримтай байдаг.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые ниитын талаһаа харалгын үедэ Баянголой библиотекэ өөрынгөө хүдэлмэриие улам һайжаруулжа, уншагшадай тооеолоншоруулжа байна.

Н. Батуев.

Электрын гэрэл яларна

Һүүлэй жэлнүүдтэ Кабанскын аймагта электрификацилгаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ингээд һаяар аймаг үргэлжэдөө электричествотэй болохонь. Ерэхэ жэлэй эхеэр аймагай эгээн холын колхозуудта электростанцинууд баригдахаар хараалагдана.

Энэ жэлдэ Сельэлектрогой барилгын-монтажна Кабанскын участогай коллектив 50 гаран километр лини татаһан байна. Ингэжэ Ворошиловай, Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд электричествотэй болоо.

Бүгэдэарадай һайндэр—ноябриин 7-ной урда тээхэнэ Ленинэй, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта электрын гэрэл яларба. Эдэ колхозуудай малай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд хүсэд механизацилагдаха юм.

Һаяар Булганинай, Чкаловай нэрэмжэтэ, «Байкал» колхозууд электрын лини татажа захалхань.

Электромонтажнигуудай коллектив богонихон болзор соо аймагай бүхы колхозуудые электрын хүсөөр хангахын тула тэмсэжэ байна.

Ф. Сорокин.

КОЛХОЗОЙ ЗООТЕХНИК

«Коммунизм» колхозой центрһээ 4 километр газарта оршодог Нарин Заган гэжэ нютагта байрлаһан һүнэй-товарна 2-дохи фермэдэ хүрэхэдэмнай, хадын саанаһаа һая гараһан наран багахан тосхониие гэрэлтүүлжэ байба. Энэ үедэ фермынгээ тоо бүридхэгшэтэй суггаа үглөөнэй һаам шалгажа ябаһан зоотехник Анна Григорьевна Сахароватай уулзабабди. Энэ дорюун хурса нюдэтэй, солбон шуран янзын эхэнэр. Эндээ бодотол эзэн, фермынгээ бүхы юумые бага сагашье гэнгүй, бултыень мэдэжэ ябадаг хүн гэжэ тухайлхаар.

Нүхэр Сахарова Бурят-Монголой малажалай туршалгын станцида научна хүдэлмэрилэгшөөр ажаллажа байһанаа, колхоздо хүдэлмэрилжэ эхилһээр жэл шахуу боложо байна. 1954 оной Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан юм.

Анна Григорьевна колхоздо хүдэлмэрилжэ эхилһэнһээ хойшо «ажални бэрхэтэйхэн лэ байхань хадаа» гэжэ һанаа һэн. Юуб гэхэдэ, колхозой малай ашаг шэмэ бирагүй, фермынхид нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ ехэ һүн һаагдахагүй гэжэ һанадаг байба. Тиимэһээ үнеэдээ зүбөөр харууһалаад, һайса эдеэлүүлээд байбал, нютагай үүлтэрэй үнеэнһээ 2 мянга гаран литр һү һаажа болохо юм гэжэ һаалишадта ойлгуулха гээшэ эгээн түрүүшынь зорилго байгаа.

«Коммунизм» колхоз Бичурынгаа аймаг дотор мал олонтой юм. Тэндэ эбэртэ бодо малай 3 фермэ, хониной 2 фермэ, гахайн, адуунай, шубуунай фермэ бии. Малайнь ашаг шэмэ угаа бага һэн. Жэшээлхэдэ, колхоз 1954 ондо үнеэн бүриһөө 720 литр һү һаажа, хонин бүриһөө 1 килограмм 100 грамм нооһо хайшалжа, ажахыһаа оройдоо 388 мянган түхэриг олзо доход абаһан байгаа. Тиимэһээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, колхозой олзо доходые ехэ болгохоодо колхознигуудта квартал бүхэндэ мүнгэ авансаар хубааха арга олдохо ёһотой гэжэ зоотехник Сахарова бодомжолһон байна. Тээд малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, малай харууһа һайжаруулха, дулаан, һайн байрануудые бариха шухала байгаа бшуу. Гадна, малда дуратай, шударгы хүнүүдые мал харууһалгада заатагүй табиха хэрэгтэй байһан юм. Тиимэһээ колхозой зоотехник энэ асуудалые хүсэлдүүлхэ, бэелүүлхын түлөө түрүүшын үдэрһөө тэмсэжэ эхилһэн байна.

Энэ үедэ хониной-товарна фермын хонишод хэдэн дахин һэлгэгдэдэг байба. Иимэ ябадалые усадхахын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Энээнэй ашаар хониной-товарна фермэдэ шадабаритай хонишод эльгээгдэһэн юм.

Һүнэй-товарна фермэ хүдэлмэрилэгшэдөөр бүридхэгдэһэн, зарим һаалишад 15—19 жэл фермэдэ хүдэлмэрилһэн байгаа. Гэбэшье, зоотехник һаалишадые зоотехническэ наукын үндэһэ заабаринуудтай танилсуулжа захалаа һэн. Тиин һаалишад үнеэдээ зүбөөр һааха, дэлэнгыень нидхэржэ массаж хэхэ, угааһаа гадна, үнеэдтээ энхэрэнгеэр хандажа һураһан байна. Гадна, колхозой правлени һагшадаһа, концентрированнэ тэжээл худалдан абаһан, мүн үнеэдэй тэжээлэй нормые нэмэхэ гэжэ шиидэһэн, тэжээл худалдажа абахын тула 100-гаад мянган түхэриг гаргашалһан юм. Дурсагдаһан бүхы хүдэлмэри хэһэнэйнгээ ашаар колхозой малшад үнгэрэгшэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргөө.

Хабар боложо, зоотехнигэй анхарха асуудалнууд үсөөрөөгүй, харин бүри олоншоржо, харюусалгатай саг тулажа ерэһэн байна. Малаа зуһаландань зөөлгэхэ, үдэр һүнигүй адуулха, бэлшээри хубаажа үгэхэ, тэдэниие зүбөөр ээлжэлүүлэн хэрэглэхэ, малаа уһаар хүсэд хангаха гэхэ мэтэ олон асуудал зоотехнигэй һанаандал ородог, сэдьхэлыень хубаадаг һэн.

Колхозой малшад зундаа, хабартаа эршэмтэйгээр, шударгыгаар хүдэлмэрилөө. Тиин намар, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байба: колхоз үнеэн бүриһөө 992 литр һү, тиихэдэ Б. Доржиевай хүтэлбэрилдэг фермэ — 1509 литр һааһан байгаа.

Колхозой түрүү һаалишад Дулма Гармаева, Цыпилма Доржиева, Дулмажаб Доржиева, Зоя Каурова гэгшэд жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1370-һаа 2201 литр хүрэтэр һаагаа. Колхозой олонхи һаалишад түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүн мал адуулагшад Балданова, Цыремпилова эрхимээр ажаллаһан байна.

Һүнэй-товарна 2-дохи болон 3-дахи фермэ хүдөө ажахын аймагай выставкэдэ хабаадалсаа.

Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын түлөө колхозой малшадай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар колхоз 1954 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ мүнгэн олзо оруулһан, гэшүүдэйнгээ олоһон ажалта үдэртэ квартал бүхэндэ аванс хубааха аргатай болоһон байха юм.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар зоотехник Сахарова горьтой ажал хээ гэжэ колхозой гэшүүд мэдэрнэ.

Һаяхан зоотехник Анна Григорьевна Сахарова колхозой бүхы малшадтай нягта холбоотойгоор, бэе бэедээ бүри туһалалсажа хүдэлмэрилхэ зорилготойгоор артелиин гэшүүн болгожо абахыень колхозой хамтын суглаанда мэдүүлгэ баряа. Колхознигууд зоотехнигэй мэдүүлгые бултадаа дэмжэжэ, артелиин гэшүүнээр батална абаһан байна.

Х. Очиров.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябриин 10. (ТАСС). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд гурбан үдэрэй турша соо забһарлалга хээд, ноябриин 8-най ба 9-нэй үдэрнүүдтэ зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые: европейскэ аюулгүй байдал ба Германи тухай асуудалые саашадань хэлсэһэн байна.

Тус асуудалаар бидэнэй оруулһан дурадхалнууд «үгээ һайнаар ойлголсохо ябадалда» зоригжуулна гэжэ баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ али болохоор онсолон тэмдэглэһэн байна. Али бүхы һэжэглэлгые зайсуулжа шадаха аюулгүй байдалай тиимэ түсэб советскэ делегацида дурадхабабди гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Пинэ мэдүүлээ. Баруун гүрэнүүдэй дурадхадаг найдуулга тухай тогтон хэлэхэ зуураа, хэрбээ нэгэдэһэн Германиин Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ (НАТО) ороод байгаа гээшэ һаань, эдэ найдуулгануудай зариманиинь зохихо удхатай болохо юм гэжэ А. Пинэ мэдэрһэн байха юм. Советскэ Союз хадаа бүхы Германи дотор «коммунизмые дэлгэрүүлхэ» зорилготой гэжэ баруун оронуудай бусад түлөөлэгшэд шэнгеэр А. Пинэ хэлэһэн байна. Аюулгүй байдалай болон Германиин нэгэдэл тухай асуудалнуудаар советскэ делегаци ямаршье тодорхой дурадхал оруулаагүй гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ.

Баруун гүрэнүүдэй дурадхаһан договорой проект найруулгын талаар дутамаг. Юуб гэхэдэ, Германиин хүршэнэрэй аюулгүй байдалай найдамтай байха ябадал тус проектын ёһоор хэрэгсээгдээгүй гэжэ советскэ делегациин һанамжалжа байһые зүбшөөнэгүйб гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Макмиллан хэлээ. Хэрбээ, НАТО-да болон Баруунегропейскэ союзда Германиин орохоёо зүбшөөгөөд байһан ушарта баруун гүрэнүүдэй дурадхаһан тус проект тааралдаха юм гэжэ тэрэ хэлээ. Баруун гүрэнүүд хадаа НАТО болон Баруунегропейскэ союзые болюулхые хэзээдэшье зүбшөөхэгүй байна гэжэ тэрэ хэлээ. Германиие хоёр хуби боложо хубааранхай зандань үлөөхые Советскэ Союз эрмэлзэнэ гэһэн хэбэртэйгээр Г. Макмиллан мэдүүлээ. Ниитэгерманска соведые байгуулха тухай советскэ дурадхал Германиин нэгэдэл тухай асуудалда хамаатай дурадхал боложо шадахагүй гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр, мүн США-гэй гүрэнэй секретарь хэлэһэн байна.

Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Зүблөөндэ хабаадагшадта үгэһэн директивэнүүдые советскэ делегаци баримталнагүй гэһэн хэбэртэйгээр Г. Макмиллан ноябриин 9-дэ хэлээ. Германска асуудалаар хараа бодолоо нэгэдүүлжэ шадахагүй байһан ябадалнай «зүбшэхэ зүйлэйнгөө хоёрдохи ба гурбадахи пунктнуудые бидэнэй хэлсэхэдэ нүлөөлхэ байна» гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Германиие хоёр хуби болоһон зандань саашадаа үлөөхые Советскэ Союз хүсэнэ гэһэн хэбэртэйгээр США-гэй гүрэнэй секретарь Д. Даллес ноябриин 9-дэ хэлэһэн байна. Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Директивэнүүдые хазагайгаар тайлбарилхые советскэ делегаци оролдоно гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ. Зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые хаража үзэхэ үедөө аюулгүй байдал хангалгада хамаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудаар үгэсэ ойлголсообди гэжэ Д. Даллес заагаа. Гэбэшье, Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудалые зүблөөнэй хэлсэжэ орохододо, советскэ делегаци баруун гүрэнүүдэй дурадхалые хаража үзэхэһөө арсаа, мүн өөрынгөө дурадхалнуудые оруулаагүй гэһэн хэбэртэйгээр Даллес хэлэһэн байна. Советскэ делегациин хараа бодол «Женевын ёһо заншалда» тааралданагүй гэжэ гэршэлхые Даллес оролдоо.

Баруун гурбан гүрэнэй делегациин дурадхалнууд гансахан Баруун бэшэ, мүн Зүүн Германиие дахяад зэбсэглэлгэ бэелүүлхэ, бүхы Германиие Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ оруулха гэһэн зорилготой юм гэжэ мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ советскэ делегациие толгойлогшо В. М. Молотов тэмдэглээ. Советскэ Союз хадаа иимэ зорилго бэелүүлгэдэ талархахагүйһөө гадна, тэрэниие бэелүүлгэдэ туһалжашье шадахагүй гээд В. М. Молотов хэлээ. Германска милитаризмые һэргээлгэ хадаа эб найрамдал ба Европын арадуудай аюулгүй байдал хангаха ябадалтай тааралдахагүй гэжэ Советскэ Союзай арадууд мэдэдэг юм гэжэ В. М. Молотов хэлээ.

Германи тухай асуудалаар баруун гурбан гүрэнэй хараа бодол үнэн бодото байдалые анхаралдаа абанагүй. Германиин газар дээрэ хоёр гүрэнэй—Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын бии байһаниинь мэдээжэ юм гэжэ В. М. Молотов тэмдэглээ. Германиие нэгэдүүлхэ талаар үнэхөөрөөл хүлеэн абтажа шадахаар дурадхал бэлэдхэхын тулада Германска Федеральна Республикын хараа бодолһоо гадна, мүн Германска Демократическа Республикын хараа бодолые анхаралдаа абаха шухала. Гэбэшье, гурбан делегаци хадаа Германска Демократическа Республикын правительствын һаяхан толилһон мэдүүлгые хараада абаха һэдэлгэшье хээгүй байна гээд В. М. Молотов хэлээ.

«18 миллион хүн зонтой, батажан бэхижэһэн Германска Демократическа Республикын бии байһан ушарые хэрэгсээнгүй гү, али тоонгүй байжа болохогүй. Ямар нэгэн хүнүүдтэ таатай гү, али таашьегүй байгаа һаань, Германска Демократическа Республика ниилээд бэхижээд, амжалтатайгаар хүгжэжэ байна» гэжэ энээнтэй дашарамдуулан В. М. Молотов онсо тэмдэглээ.

Германиие нэгэдүүлхэ зорилгоор ниитэгерманска һунгалта үнгэргэхэ талаар баруун гүрэнүүдэй дурадхаһан түсэб тухай тогтохо зуураа, В. М. Молотов иигэжэ хэлээ:

Нэгэ талаһаа, тус түсэб Германидахи бодото-эрхэ байдалые хараадаа абанагүй. Юуб гэхэдэ, иимэ һунгалта үнгэргэхэ тухай асуудал мүнөө табигдахаар үшөө болоодүй байна. Нүгөө талаһаа, хэрбээ, иимэ түхэлэй халирхай түсэбые бидэнэй хүлеэн абахаяа зүбшөөгөө гээшэ һаа, Германска Демократическа Республикада болон Германска Федеральна Республикада ажабайдаг немецүүдэй өөһэдынь зүбшөөлгүйгөөр тэрэниие бэелүүлжэ шадахагүй һэмди. Эсэстэнь—«сүлөөтэ һунгалта» гэдэгые, тэрэ мүртөө, «Иденэй түсэбөөр» хараалагдаһанай ёһоор хариин сэрэгүүдэй бии байхада тус һунгалтые үнгэргэжэ Германиин хоёр хубиие механическаар ниилүүлээ һаа, Германска Демократическа Республикын ажалшадай шухала интересүүдые эбдэхэ ябадалда хүргэжэ болохо байгаабди. Энээниие зүбшөөхэ аргагүй байна. ГДР-эй ажалшадһаа фабриканууд болон заводуудайнь, газарайнь ба тэрэнэй баялигуудайнь буляан абтаха ябадалые зүбшөөжэ болохогүй байна бшуу.

Энээн дээрэһээ юун шухала болоноб гэхэдэ, Германиин газар дээрэ хоёр ондо ондоо германска гүрэнэй бии байһые, мүн эдэ хоёр гүрэнэй хоорондоо үгэээ ойлголсожо, Германиие нэгэдүүлжэ шадаха байһаниие хүсэдөөр хараадаа абалга, германска асуудалые зүбөөр шиидхэхэ ябадалда туһалжа шадаха байна гэжэ В. М. Молотов мэдүүлээ.

Немецкэ хоёр гүрэнэй хоорондоо ойртон, бэе бэедээ этигэлсэдэг бололгодо ба тэдэнэй хоорондоо харилсан ажалладаг бололгодо али болохоор туһалха гээшэ дүрбэн гүрэнэй зорилгонь болоно гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо онсо тэмдэглээ. Ниитэгерманска совет байгуулха тухай советскэ делегациин оруулһан дурадхалай шухала удхашанартай байһые В. М. Молотов тэмдэглээ. Юуб гэхэдэ, энэ совет хадаа политическэ, экономическа ба культурна ажабайдалай талаар ГДР ГФР хоёрой ябуулгануудые даб дээрэ тааралдуулан зохилдуулха байна. Энэ ушар ниитэгерманска интересүүдтэ, тэрэшэлэн Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар хэгдэхэ ябуулгануудта хамаадалсаха байна.

Советскэ делегаци хадаа дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Директивэнүүдтэ үндэһэлнэгүй, европейскэ аюулгүй байдал ба Германи тухай асуудалаар Советскэ Союз тодорхой дурадхалнуудые оруулаагүй гэһэн хэбэртэйгээр эндэ хэгдэһэн мэдүүлгэнүүдэй ямаршье үндэһэ баримтагүй байһыень В. М. Молотов харуулаа. Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха ниитэевропейскэ договор тухай Советскэ правительствын оруулһан дурадхалые тэрэ һануулаа. Тэдэ энэ договорой дэмжэгдээгүй байһан туладань, Европодохи аюулгүй байдал тухай договорые хожомшог СССР дурадхаһан байна. Советскэ делегаци хадаа хизаарлалтын зононууд болон Европодохи буу зэбсэгүүдые хинан шалгаха тушаа дурадхал, тэрэшэлэн германска асуудалаар дурадхал оруулһан байна.

Үсөөхэн сэрэгүүдые үлөөгөөд, Германиин газар дээрэһээ хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые гурбан һарын турша соо гаргаха тухай советскэ делегациин оруулһан шухала дурадхал тухай В. М. Молотов мүн лэ һануулаа.

— Хэрбээ тус дурадхалые баруун гурбан гүрэнэй хүлеэн абажа шадахаар бэлэн бэшэ байгаа һаань, Германидахи сэрэгүүдые гаргаха тухай бэшэ, харин хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые горьтойгоор хорооха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхые Советскэ правительство дурадхана. Дүрбэн гүрэнһөө Германида байдаг сэрэгүүдые 50 процентээр хорооходо гэһэн дурадхал советскэ делегаци оруулна. Тиихэтэй хамта Германиһаа гаргаһан сэрэгүүдэй шэнээн тиимэ тоотой сэрэгүүдые дүрбэн гүрэн бүриин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ниитэ тооһоо хороохые бидэнэр дурадханабди, — гэжэ В. М. Молотов хэлээ.

Европодо мүнөө бии байһан гүрэнүүдэй бүлэглэлнүүдэй хоорондо договор баталха гол ёһо гурим тухай СССР-эй делегациин дурадхалые В. М. Молотов зүблөөнэй үзэмжэдэ мүн лэ табиһан байна.

Зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые хаража үзэлтые таһалдуулаад, удаадахи — ноябриин 10-най заседани дээрэ зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктые буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые хаража үзэхэ гэһэн дурадхал Г. Макмиллан оруулаа.

Энэ дурадхалые советскэ делегаци буруушаахагүй байна гэжэ В. М. Молотов мэдүүлээ.

Европодо мүнөө бии байһан гүрэнүүдэй бүлэглэлнүүдэй хоорондо договор баталха гол ёһо гурим

(СССР-эй делегациин дурадхал)

Эб найрамдал бэхижүүлхэ эрмэлзэлгэнүүдээ хүтэлбэри болгон, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада ба гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа байгуулхадаа этигэлсэдэг бололгодо бүхы хэмжээгээр туһалха шухала байһые мэдэрэн,

Нэгэ талаһаа, Хойто-атлантическа бүлэглэлдэ ба Баруунегропейскэ союзда хабаададаг гүрэнүүдэй, нүгөө талаһаа, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хоорондо договор баталалга Европодо эб найрамдал хангаха интересүүдтэ зохилдохо байна гэжэ Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин ба Великобританиин правительствонууд зүбшэбэ. Иимэ договор доро дурсагдаһан гол ёһо гуримда үндэһэлжэ болохо байна:

1. Нэгэ талаһаа, Хойто-атлантическа договорто ба парижска хэлсээнүүдтэ хабаададаг гүрэнүүд, нүгөө талаһаа, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд бэе бэедээ эсэргүүгээр зэбсэгтэ хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн уялга абана. Энэ уялга хадаа хэрбээ зэбсэгтэ добтолгын хэгдээд байгаа һаа, ООН-эй Уставай 51-дэхи статьягай ёһоор ганса гансаараа гү, али хамтаараа гүрэнүүдэй өөһэдыгөө хамгаалха эрхыень багадхаха ёһогүй.

2. Европодо эб найрамдал хангалгада аюул тохёолдуулжа магад тиимэ арсалдаануудай өөһэдынгөө хоорондо гараад байгаа һаань, договорто хабаадагша гүрэнүүд бэе бэетэсэ зүбшэл хэхэ гэһэн уялга абана.

3. Договор хадаа саг зуурын шэнжэтэй байгаад, ондоо, Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха системэ байгуулха тушаа договороор һэлгэгдэтэрээ хүсэндөө байха юм.

ЖЕНЕВА, ноябриин 10. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй 10-дахи заседани мүнөөдэр дундаевропейскэ сагаар 16 часта (Московско сагаар 18 часта) эхилээ.

Г. Макмиллан заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа.

Зүблөөнэй зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи пунктые — буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые министрнүүд хэлсэжэ ороо.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар советскэ делегациие толгойлогшо В. М. Молотов түрүүлжэ үгэ абаа.

Греческэ парламентын заседани дээрэ асуулта хэгдэбэ

АФИНЫ, ноябриин 10. (ТАСС). «Авги» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор греческэ парламентын депутадуудай Советскэ Союзда ерэхые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй урилһан уряалда ямар шалтагаанаар харюу үгтэдэггүй байһан тухай парламентда мэдээсэхыень парламентын түрүүлэгшэ болоп гадаадын хэрэгүүдэй министрые гуйһан асуулта парламентын депутат Г. Цацанис хэһэн байна. Энэ уряал «хоёр ороной хоорондо харилсаа хүгжөөлгэдэ туһалха байна» гэжэ заагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгарида ошоод байна

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин зариманиинь Н. И. Беляев толгойлогшотойгоор Сталин городто ноябриин 8-да ерэбэ. Тэндэнь советскэ айлшадые хэдэн олон мянган хүн угтаба. Округой арадай соведэй түрүүлэгшэ П. Бомбов, Болгариин коммунистическэ партиин окружной комитедэй секретарь М. Григоров болон бэшэ округ ба городуудай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн Сталин городто байдаг советскэ консул Л. Т. Шмаков гэгшэд Советскэ парламентска делегациин гэшүүдые угтаа.

Городой гол талмай дээрэ олон хүнүүдтэй митинг болобо. СССР-эй Верховно Соведэй делегациин үмэнэһөө Н. И. Беляев тэндэ үгэ хэлээ.

Городто мэнэ һая баригдаһан док болон округой хүдөө ажахын выставкэдэ советскэ айлшад ороо. Тиигээд үлэһөө хойшо тэдэнэр К. Марксын нэрэмжэтэ содын завод хараа.

Сталин городой арадай Соведэй түрүүлэгшэ С. Тодоров Советскэ парламентска делегациин хүндэлэлдэ обед хэбэ

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин бэшэниинь депутат Г. Я. Рудь түрүүтэйгээр Благоевградска округто ошохоёо гараа.

Норвегиин премьер-министр Советскэ Союзда ошохоёо мордобо

ОСЛО, ноябриин 10. (ТАСС). Норвегиин премьер-министр Эйнар Герхардсен, тэрээнтэй хамта ябалсагшад худалдаа наймаанай министр Арне Скауг, бусад тусхай тушаалта хүнүүд ба хэблэлэй түлөөлэгшэд Советскэ правительствын уряалаар Ослоһоо Москва орохоёо мүнөөдэр тусгаар самолёдто һуужа гараа.

СССР-һээ Норвегидэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Г. П. Аркадьев премьер-министр Герхардсентэй хамта Москва оролсохоёо ниидэн гаралсаа.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Ланге, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, СССР-эй хэрэгүүдээр Норвегидэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Н. И. Моляков мордогшодые аэродром дээрэһээ үдэшөө. Советскэ Союзда ошохо ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха аргатай болоһондоо баясанаб гэжэ премьер-министр Э. Герхардсен ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө элиинэлэн мэдүүлээ. Миниин энэ аяншалга СССР-эй болон Норвегиин хоорондохи хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөлгэдэ бодото удхашанартай байха бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа тэрэ мэдүүлээ.

Индидэ предприятинуудые барилгадань туһаламжа үзүүлхэ тухай Чехословакиин ба Венгриин худалдаа наймаанай делегацинууд хэлсээ хэнэ

ДЕЛИ, ноябриин 10. (ТАСС). Чехословакиһаа Индидэ ерэһэн худалдаа наймаанай делегациие толгойлогшо гадаадын худалдаа наймаанай министр Рихард Дворжак Индиин хара металлургиин министр Кришна-Мачари гэгшэтэй үсэгэлдэр уулзаа. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, жэл соогоо 1 миллион тонно булад үйлэдбэрилэн гаргаха хүсэтэй металлургическа завод Индидэ барижа үгэхые, 25 жэлэй турша соо бусаахаар 1 миллиард рупиин хэмжээтэй удаан болзорой урьһаламжа үгэхөөр бэлэн байһан тухайгаа Чехословаки дурадхаа.

Өөһэдынгөө техническэ мэргэжэлтэдые Индидэ эльгээжэ, мүн индийскэ мэргэжэлтэдые чехословацка предприятинуудта ажаллуулан һургажа, патентнууд ба бусадые дамжуулан үгэжэ чехословацка худалдаа наймаанай организацинууд туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байна гэжэ чехословацка худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ Адамек пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Мүн металлургиин ба машина бүтээлгын министрын нэгэдэхи орлогшо Ференц Биро түрүүтэйгээр Венгерскэ Арадай Республикаһаа эндэ ерэһэн худалдаа наймаанай делегаци Делидэ элдэб министерствонүүдэй түлөөлэгшэнэртэй хэлсээ хээ.

Армида сэрэгэй алба хэхэ болзорые хорооохо гэжэ Румыни шиидхээ

БУХАРЕСТ, ноябриин 10. (ТАСС). Сержантнууд болон солдадуудай сэрэгэй алба хэхэ болзорые хорооходо гэжэ Румынска худэлмэришэнэй партиин Центральна Комитет ба Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет шиидхээ. Зохихо дурадхалнуудые оруулхыень зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министртэ даалгагдаа гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Хитадай Арадай Республика. Кантон. Советскэ Союзай экономическа болон культурна туйлалтануудые харуулһан выставкэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй культурын туйлалтануудые харуулһан павильон

Синьхуа агентствын фото.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси пленарна заседани

Зүүн Европын оронуудһаа Аюулгүйн Соведэй саг зуурын гэшүүниие һунгаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ Генеральна Ассамблейн ноябриин 8-най үглөөнэй пленарна заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ. Энэ һууридань Югославиин кандидатура дурадхагдаһан юм.

Агууехэ гүрэнүүдэй лондонско хэлсээнэй ёһоор Аюулгүйн Соведтэ саг зуурын гэшүүд дэлхэйн алишье хубиһаа тэнсүүгээр һунгагдаха ёһотой гэһэн гурим тогтоогдоһон юм. Гэбэшье, энэ гуримые эблэн США хадаа тус һууридань Филиппиные һунгуулхые оролдодог байгаа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. Генеральна Ассамблейн октябриин 14-нэй, 19-нэй ба 27-ной пленарна заседанинууд дээрэ США-гэй делегаци зарим багахан гүрэнүүдэй делегацинуудта баалалтануудые хэһэн болобошье, өөртэнь таатай үрэ гараагүй. США-гэй зүгһөө зарим бага гүрэнүүдэй делегацинуудта баалалта хэгдэдэг тухай американска хэблэл урда тээнь бэшэһэн байгаа.

США-гэй делегаци хадаа Филиппиныи кандидатурын түлөө голосовалхыень зарим делегацинуудые баадхалгаһаа таатай үрэ гаргахагүй гэжэ Генеральна Ассамблейн октябриин 27-ной заседаниһаа хойшонхи арбан үдэрэй забһарлалгын үедэ мэдэһэн дээрэһээ, ноябриин 8-най заседани болохын урда шэнэ мэхэ гаргаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Аюулгүйн Соведэй саг зуурын гэшүүдые дэлхэйн алишье хубиһаа тэнсүүгээр һунгаха тухай лондонско хэлсээн саг зуурын удхашанартай байһан дээрэһээ хүсэгүй болоо юм гэжэ США-гэй делегаци һаяхан болотор баталан « хэлэдэг байһан юм. Гэбэшье, ноябриин 7-до США-гэй түлөөлэгшэ Лодж хэблэлдэ толилхын тулада мэдүүлгэ хээ. Тиихэдээ, иигэжэ хэлээ. Хэрбээ Аюулгүйн Соведэй саг зуурын гэшүүнээр Филиппиныи мүнөө һунгагдаад байгаа һаань, саашадаа Аюулгүйн Соведэй тус һууриие Зүүн Европын оронуудай нэгэнэй эзэлхыень буруушаагүйб, 1957 ондо һунгалтын боло… Зүүн Европын ороной кандидату… дэмжэхэб. Тиихэдээ, Лодж х… Азиин оронуудай интересүү… «хамгаална» гээшэб гэһэн хэбэр… гээр аашалһан байна.

Бусад ороной һууриие Лодж … ли бусаар наймаалжа ороһон … гаараа гэжэ журналистнууд заа…

Аюулгүйн Соведтэ Зүүн Евро… оронуудай эзэлхэ ёһотой һуур… «хоёр жэлээр ээлжэлүүлэн» Ази… гү, али Зүүн Европын оронууда… гэнлэ үгэхэ гэһэн түсэб дурадх… шэнэ мэхэ гаргахадаа Холбо… Штадуудай делегаци хадаа Ази… оронуудай делегацинуудые мэхэ… бэе тээшээ татажа, Филиппиныи ка… дидатурые дэмжүүлхэ гэжэ оро… но. Тэд ноябриин 8-да бо… һон голосованиин дүн дээрэһээ … ража үзэхэдэ, США-гэй делегаци… гаргаһан мэхэ гохо урда мэтэ ү… шагүйдөө. Ноябриин 8-да юһэ… хин голосованиин хэгдэхэдэ Фил… пиныи голосуудай гурбанай хоёр… бние (37—39 голос) абажа ша… гүй. Филиппиныи кандидатурын … лөө 25 ба 31 голос, Югославиин … лөө — 26 ба 28 голос үгтэһэн ба…

Голосованиин 21-дэхи турай … дээрэһээ хаража үзэхэдэ голосо… ниин болоходо США-гэй делега… гол түлэб латино-американска … нуудаар дэмжэгдэлэг байба. Аю… гүйн Соведтэ Зүүн Европын оро… дай эзэлхэ ёһотой һуурида Филип… ныие хуули бусаар һунгуулха г… Америкын Холбоото Штадуудай г… галаг оролдолгые ООН-эй гэшүү… оронуудай делегацинуудай хах… һаа олонхинь буруушааһан байна.

Ноябриин 8-най заседани д… юһэ дахин голосованиин боло… ямаршье үрын гараагүй байхада… Аюулгүйн Соведэй саг зуурын … шүүдые һунгаха һунгалта Инди… делегациин дурадхалаар хоёр не… ли соо хойшолуулагдаһан байна.

(ТАСС).

Урда-Африканска Союз ООН-эй Генеральна Ассамблейн сессиһээ өөрынгөө делегациие дууда…

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 10. (ТАСС). Расова илгаа гаргадаг урда-африканска политикые мүрдэлгэ үргэлжэлүүлхэ гэжэ Генеральна Ассамблейн шиидхэһэниие буруушааһанай тэмдэг болгон, ООН-эй Генеральна Ассамблейн энэ сессидэ Урда-Африканска Союзһаа хабаадажа байһан делегациие, тэрэшэлэн ООН-дохи саг үргэлжын түлөөл… шые дуудаха гэжэ правительств… гаа шиидхэһэн тухай Урда-Африк… ска Союзһаа Нэгэдэмэл Нацанууд… Организацида байдаг түлөөлэг… мэдээсээ.

Энэ шиидхэбэри хадаа Урда-А… риканска Союз ООН-һоо гараба … һэн удхатай бэшэ юм.

У Ну Данида ошоод байна

КОПЕНГАГЕН, ноябриин 10. (ТАСС). Бирманскэ Союзай премьер-министр У Ну Швецидэ хүрэһэнэйнгөө һүүлээр, үсэгэлдэр үдэшэ Копенгагенда ерээ.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо харилсан ажаллалга хүгжөөхэ аргатай, эб найрамдал хангахые хүсэдэг арадууд иимэ харилсан ажаллалгые дэмжэдэг байна гэжэ У Ну пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Тайвань арал Хитадай Арадай Республикада хамаатай байһаниинь арсашагүй юм гэжэ У Ну эрид сэхээр мэдүүлээд, Хойто Бирмадэ чанкайшистска 2 мянган солдат мү… хүрэтэр байһан зандаа. Тэдэнэр … зониие хашажа хэһээжэ байдаг … гэжэ нэмэжэ хэлээ.

Скандинавска оронуудта бирм… скэ дипломатическа түлөөлэл… зургаанууд удахагүй байгуулагда… гэжэ У Ну соносхоо.

СССР-тэй болон Хитадай Ара… Республикатай Бирмын тогтоо… харилсаан тухай хэдэн асуудалну… та харюусахадаа, Советскэ Со… мүн Хитадай Арадай Республ… Бирмын дотоодын хэрэгүүдтэ хама… ралсадаггүй юм гэжэ У Ну мэд… лээ.

Японско делегаци Пекиндэ ерэбэ

ПЕКИН, ноябриин 10. (ТАСС). Уласхоорондын харилсаануудай институдай уряалаар японско амгалан ёһоной конституци хамгаалха национальна ассоциациин делегаци Пекин ерэбэ. Энэ делегаци 27 хүнһөө бүридэнэ.

Тус делегаци Пекиндэ ерэн сасуугаа пресс-конференци үнгэргэбэ. Япони КНР хоёрой хоорондохи дипломатическа һайн харилсаа һ… гээлгэдэ, культурын талаар хар… саа ба экономическа харилсан аж… лалгые хүгжөөлгэдэ туһалха зор… готойгоор манай делегаци ерээ г… делегациие толгойлогшо Тецу К… таяма хэлээ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-65, местной информации и писем—24-74, корректорская—32,67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00609. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6110.